

**VI FÖRSVARAR SVERIGE OCH LANDETS
INTRESSEN, VÅR FRIHET OCH RÄTT ATT
LEVA SOM VI SJÄLVA VÄLJER.**
Försvarsmaktens årsredovisning 2018
Bilagor 1-3

FÖRSVARSMAKTENS ÅRSREDOVISNING 2018

Bilagor 1-3

Denna årsredovisning publiceras även på Försvarets hemsida (www.forsvarsmakten.se)

Försvarets årsredovisning 2018. FM2018:10243:7

Bilaga 1 Personalberättelse, Bilaga 2 Materielberättelse, Bilaga 3 Krigsförbandens anslagsbelastning

Omslagsbild/Framsida: Foto: Astrid Amtén/Försvarets hemsida.

(Soldater från sambandsgrupp grupperar)

Omslagsbild/Baksida: Mats Nyström/Försvarets hemsida

(Hemvärnet medverkar vid brandsläckning i Kårböle)

Innehållsförteckning

Personalförsörjning	1
Inledning	1
Kompetensallokering	2
Kompetensförsörjning	3
Hemvärnssoldater och frivillig personal	5
Rekrytering	8
Rekrytering till officersyrket	8
Utbildning	9
Militär grundutbildning	9
Officersutbildning	11
Reservofficersutbildning	11
Längre sammanhållande utbildningar	13
Jämställdhet	15
Inledning	15
Arbetet med jämställdhetsintegrering	16
Arbetet med likabehandling och icke-diskriminering	17
Åtgärder för att öka antalet kvinnor	18
Arbetsmiljö	19
Inledning	19
Systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM)	19
Personalstatistik	21

Tabellförteckning

Tabell 1 Bemanningsläget per 2018-12-31	4
Tabell 2 Personal (antal) i hemvärnsförbanden	5
Tabell 3 Rekrytering till hemvärdet.....	6
Tabell 4 Åldersfördelning på godkända elever från GU/F 2016-2018	7
Tabell 5 Värnpliktskostnad/dag – för genomförd grundutbildning	9
Tabell 6 Rekrytering till samt utfall efter den militära grundläggande utbildningen	10
Tabell 7 Antal studerande på längre sammanhållande utbildningar	14
Tabell 8 Sjukfrånvaro	20
Tabell 9 Antal anställda per personalkategori per 2018-12-31.....	21
Tabell 10 Personalomsättning GSS/K.....	22
Tabell 11 Medelålder för anställd personal	22
Tabell 12 Personal som tjänstgjort utomlands 2018.....	23
Tabell 13 Andel YO som tjänstgjort utomlands	24

Figurförteckning

Figur 1 Åldersfördelning för yrkesofficerare	2
Figur 2 Åldersfördelning för yrkesofficerare uppdelat på kön.....	3

Personalförsörjning

Inledning

Försvarmakten har fortsatt arbetet med att utveckla personalförsörjningen där vidtagna åtgärder främst syftar till att säkerställa utbildning och bemanning av organisationen för att därigenom successivt öka krigsförbandens användbarhet, tillgänglighet samt bidrag till den samlade förmågeutvecklingen.

En långsiktigt stabil personalförsörjning är av militärstrategisk betydelse för att över tid upprätthålla operativ förmåga och handlingsfrihet vilket tillämpningen av den återaktiverade lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt har bidragit till. Personalförsörjningen bygger dels på frivillighet dels på totalförsvarsplikt. Även om pliktlagen i sig är tvingande ska personalförsörjningen, så långt det är möjligt, utgå från den enskildes intresse, vilja och motivation för att skapa bästa möjliga förutsättningar för ett fungerande personalförsörjningssystem.

Den relativt sett stora volymen av kommande pensionsavgångar innebär en ansträngning för försörjningen av yrkesofficerare. En proaktiv åtgärd utgående från verksamhetens behov för att få fler yrkesofficerare att arbeta efter ordinarie pensionsålder har påbörjats i form av erbjudande om enskilda överenskommelser avseende extra pensionsavsättningar.

Antalet yrkesofficerare (OFF/K och SO/K) har minskat under året som en följd av ökande pensionsavgångar bland OFF/K i kombination med för få elever i både den interna specialistofficersutbildningen och vid officersprogrammet vid FHS i förhållande till satta måttal. Dock har en ökning av antalet vid Officersprogrammet skett, givet tidigare år. Möjligheten till officersanställning med stöd av 20§ officersförordningen av redan akademiskt utbildade har gett positivt resultat. Antalet reservofficerare (OFF/T och SO/T) har gradvis ökat under året vilket främst förklaras av kategoribyte av pensionsavgångna OFF/K. Antalet civila arbetstagare har i marginell omfattning ökat under året genom att civila arbetstagare har ersatt pensionerade officerare i vissa befattningar.

Implementeringen av trebefälssystemet har fortsatt med särskilt fokus på två huvudsakliga områden. Det första området har handlat om att förändra organisationens utformning i syfte att skapa en långsiktig försörjningsbarhet avseende det totala volymbehovet, en logisk kompetensutvecklingsstruktur inom olika kompetensområden samt en tydlig och attraktiv yrkesutveckling för såväl specialistofficerare som officerare. Detta har bland annat resulterat i beslut om färre officersbefattningar men fler specialistofficersbefattningar, företrädesvis genom fler befattningar i högre organisationsnivåer. Det andra området har handlat om att utveckla tjänstegradssystemet för att bättre spegla yrkesutvecklingen inom trebefälssystemet. Genom detta arbete bedömer Försvarmakten att befälsförsörjningen kommer förbättras både ur ett rekryterings- och behållarperspektiv samt att kompetens för att lösa olika befälsrelaterade arbetsuppgifter säkerställs.

Vidare har det under året skett ett fortsatt arbete med att inom ramen för den årliga lönerevisionen höja lägsta löner för officerare.

Försvarmakten har genomfört ett omfattande omställningsarbete i syfte att kunna omhänderta både frivilligt sökande och mönstringspliktiga till den militära grundutbildningen (MGU). De rekryter som påbörjade MGU 2017 ryckte ut sommaren 2018. Detta var den sista grundutbildningsomgången som genomfördes utan stöd av den nu återaktiverade lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt. Huvuddelen av dessa rekryter anställdes som GSS/K och en mindre del anställdes som GSS/T. Antalet GSS/T har ökat under året främst beroende på att en större andel av de som avslutat anställningen som GSS/K i stället anställts som GSS/T och därmed också med ett bibehållt engagemang i Försvarmakten. Vidare är minskat antal avgångar även det en bidragande faktor. Analys av vilken påverkan den återaktiverade totalförsvarsplikten har på inflödet av GSS kommer att påbörjas under 2019 i samband med att grundutbildningsomgången 2018/19 slutförts i sin helhet.

Antalet hemvärnssoldater och frivillig personal har minskat vilket till del beror på ett mindre inflöde än planerat från andra personalkategorier i kombination med avregistrering av individer med vilande avtal till följd av registervård. För de som varit intresserade att frivilligt söka till MGU Hv har antalet bokningsbara prövningsplatser varit en begränsande faktor. Individens lokala anknytning är också den av avgörande betydelse,

främst kopplat till beredskapsskäl, vid rekrytering till hemvärnsförbanden. Extra ansträngningar för att uppnå tillräcklig volym av värnpliktiga via grundutbildning men även direktsökande från landets glesbygdsområden kommer därför fortsatt vara i fokus.

Me too rörelsen gav under 2017 upphov till försvarssektorns motsvarighet genom uppropet #givaktochbitihop vilket tagits på stort allvar varför Försvarmakten under året vidtagit åtgärder kopplade till jämställdhet och likabehandling för organisationen som helhet.

Sett till den totala personalvolymen ligger Försvarmakten strax över det sammantagna målet för 2020 och jämfört med föregående år (2017) så var det totala antalet i slutet av 2018 något fler. Avseende antalet officerare är nivån jämförbar med motsvarande period 2017, vilket är något under uppsatt mål (98 procent).

Detta innebär att antalet YO generellt ligger i nivå för nu planerad och beslutad organisation. Vidmakthållande och utvecklande av organisationen kräver kontinuerliga och uthålliga åtgärder för att säkerställa en fortsatt robusthet i personal- och kompetensförsörjningen.

Kompetensallokering

Personalförsörjning

[...] Redovisningen ska innefatta en tabell där myndigheten redogör för sitt långsiktiga behov av personal, mål för 2018, inflöde och utflöde under året, tillgång vid årets slut samt hur personalen används i försvarsmaksorganisationen.

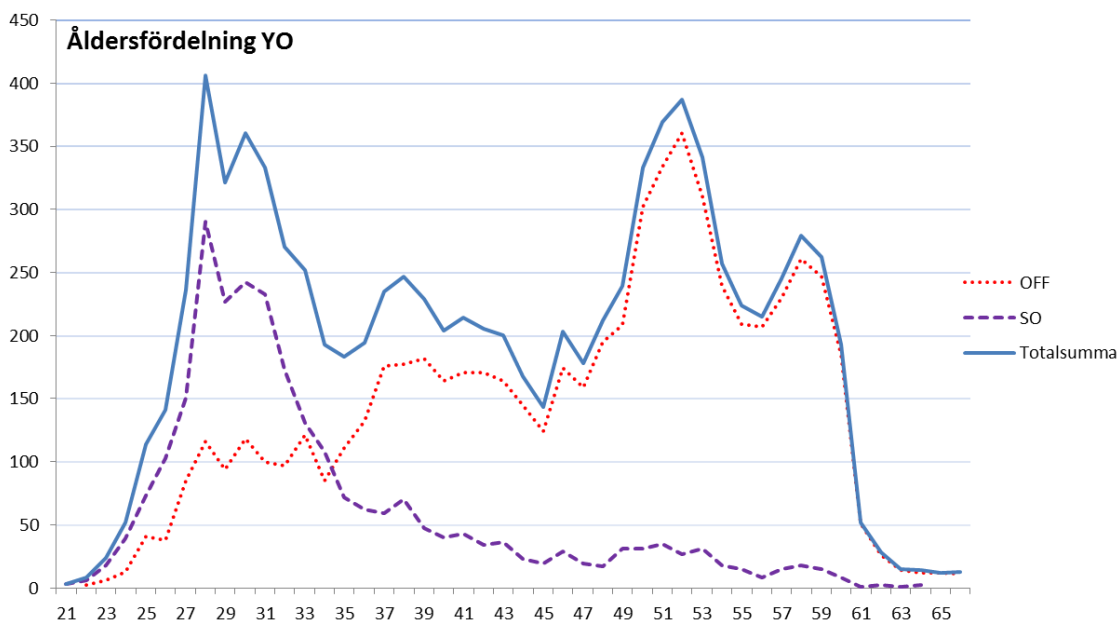
RB p 9
(del av)

Redovisningen ska omfatta såväl personalkategorier som befattningskategorier fördelat mellan kvinnor och män.

Personalförsörjningen av Försvarmakten syftar ytterst till att krigsförbanden, både volym- och kompetensmässigt, har tillräcklig tillgång till personal för att kunna åstadkomma den förväntade operativa förmågan som landets försvars- och säkerhetspolitik kräver.

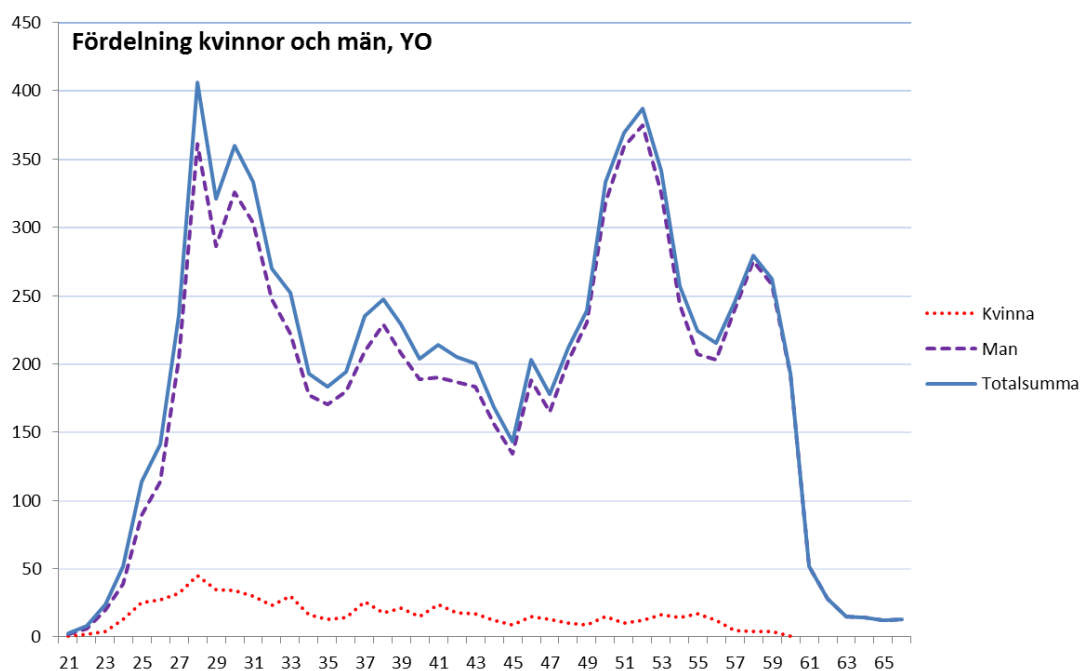
Det totala antalet elever som genomfört *Specialistofficersutbildningen* (SOU) samt *Officersprogrammet* (OP) har nedgått något vilket innebär, i relation till det fortsatt ökade utflödet av yrkesofficerare (YO), att fortsatt fokus måste läggas på att hantera den ökande differensen mellan in- och utflöde vad avser försörjningen av YO. En stor och växande avgångsorsak bland OFF/K de närmsta åren är att individer går i pension vilket framgår av figurerna 1 och 2 nedan.

Antalet anställda och förändringen i antalet anställda redovisas i kapitlet personalstatistik, tabell 9.

Figur 1 Åldersfördelning för yrkesofficerare

Figur 2 Åldersfördelning för yrkesofficerare uppdelat på kön

Kompetensförsörjning

Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

FÅB,
Kapitel 3, 3§

Åtgärder riktade för att yrkesofficerare ska uppleva det attraktivt att fortsätta arbeta även efter ordinarie pensionsålder (55/61 år) har implementerats fullt ut under året. Med stöd av dessa aktiva åtgärder har hittills 65 officerare (varav 1 kvinna) accepterat erbjudandet om att fortsätta arbeta i stället för att gå i pension.

I kategorin yrkesofficerare (inklusive flygförare) gick 308 (varav 1 kvinna) i pension under 2018. Motsvarande siffra för reservofficerare var 68 (samtlige män). Antalet pensionsavgångna civila arbetstagare uppgick till 112 (varav 43 kvinnor).

Det totala antalet avgångar under året, vilket även innefattar ovanstående pensionsavgångar, uppgick för yrkesofficerare till 592 (varav 33 kvinnor), för reservofficerare 182 (varav 6 kvinnor) samt för civila arbetstagare 456 (varav 194 kvinnor).

När det gäller GSS/K och GSS/T har 1 017 (varav 117 kvinnor) respektive 461 (varav 63 kvinnor) avgångar registrerats.

Samtliga uppgifter innehåller ett antal personalflöden mellan respektive personalkategorier och bör därför inte tolkas som nettoförändringar.

Bemanningsläget – per befattningskategori för kontinuerligt tjänstgörande

Försvarsmaktens beslutade organisation består av ett antal kravkategoriserade befattningar. Samtliga arbetstagare har en kompetensprofil och är indelade i personalkategorier, som t.ex. officer (OFF), specialistofficer (SO) eller civil arbetstagare (CVAT). Nedanstående tabell utvisar hur personalen används i Försvarsmakten, det vill säga, relationen mellan de olika personalkategorierna och den kravsatta organisationen.

2018																	
Personalkategori	OFF/K			SO/K			Civila arbetstagare			GSS/K			Totalt			FM ORG Plan	Differens
	Antal	Andel (%)		Antal	Andel (%)		Antal	Andel (%)		Antal	Andel (%)		Antal	Andel (%)			
		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män		
Befattningskrav																	
OFF (OF 1-9)	3 560	6,9	93,1	242	7,0	93,0	112	39,3	60,7	28	7,1	92,9	3 942	7,8	92,2	3 592	350
SO (OR 6-9)	2 332	5,5	94,5	2 185	9,2	90,8	186	20,4	79,6	261	8,8	91,2	4 964	7,8	92,2	5 231	-267
CVAT	290	9,3	90,7	46	19,6	80,4	5 128	40,6	59,4	115	30,4	69,6	5 579	38,6	61,4	5 344	235
GSS (OR 1-5)	53	17,0	83,0	102	6,9	93,1	71	35,2	64,8	4 650	10,3	89,7	4 876	10,7	89,3	6 628	-1 752
Övriga	144	10,4	89,6	52	9,6	90,4	183	41,5	58,5	296	14,9	85,1	675	20,7	79,3	0	675
Totalt	6 379	6,6	93,4	2 627	9,1	90,9	5 680	39,9	60,1	5 350	10,9	89,1	20 036	17,5	82,5	20 795	-759
2017																	
OFF (OF 1-9)	3 554	6	94	174	9	91	114	37	63	28	4	96	3 870	7	93	3 592	278
SO (OR 6-9)	2 505	5	95	2 069	9	91	173	24	76	181	9	91	4 928	7	93	5 231	-303
CVAT	344	10	90	50	12	88	4 890	41	59	105	25	75	5 389	38	62	5 344	45
GSS (OR 1-5)	50	8	92	89	8	92	93	28	72	4 706	10	90	4 938	10	90	6 628	-1 690
Övriga	180	12	88	55	9	91	180	40	60	247	18	82	662	21	79	0	662
Totalt	6 633	6	94	2 437	9	91	5 450	40	60	5 267	10	90	19 787	17	83	20 795	-1 008
2016																	
OFF (OF 1-9)	3 406	6	94	93	9	91	77	39	61	14	7	93	3 590	7	93	3 592	-2
SO (OR 6-9)	2 341	5	95	1 840	9	91	134	22	78	89	15	85	4 404	7	93	5 231	-827
CVAT	356	8	92	34	9	91	4 779	41	59	101	18	82	5 270	38	62	5 344	-74
GSS (OR 1-5)	36	0	100	58	2	98	95	26	74	4 621	10	90	4 810	10	90	6 628	-1 818
Övriga	801	7	93	181	9	91	229	34	66	371	15	85	1 582	13	87	0	1 582
Totalt	6 940	6	94	2 206	9	91	5 314	39	61	5 196	11	89	19 656	17	83	20 795	-1 139

Tabell 1 Bemanningsläget per 2018-12-31

Utformningen av tabell 1 har utvecklats med en högre upplösning i syfte att bättre kunna redovisa hur personalen används i försvarmaktsorganisationen. I och med denna utveckling har nytt dataunderlag hämtats ur Försvarmaktens integrerade verksamhetsledningssystem avseende december månads utfall för åren 2016-2017. På grund av sena registreringar och retroaktiva korrigeringar avviker därför summeringarna av kontinuerligt tjänstgörande personal marginellt jämfört med motsvarande konsoliderad information redovisad i årsredovisningarna för 2016-2017. Försvarmakten bedömer dock att fördelningen mellan kvinnor och män ger en rättvisande bild av läget per december för åren 2016-2017.

Tabellens horisontella rader utvisar allokeringen av olika personalkategorier per befattningskategori och tabellens lodräta kolumner utvisar förekomsten av befattningskategorier per personalkategori.

Huvuddelen (84 – 90 procent) av organisationens kravsatta befattningar är bemannade med rätt personalkategori. Bemanningen med officer (OFF) på ett antal specialistofficersbefattningar (SO) är en konsekvens av Försvarmaktens beslut om att tillämpa frivilligt byte av personalkategori från officer till specialistofficer.

Cirka 350 befattningar som inte kräver militär kompetens (CVAT) bemannas av yrkesofficerare (YO). På motsvarande sätt bemannas ett antal GSS-befattningar med yrkesofficerare eller civilanställda samt YO-befattningar med civilanställda. En viss överspridning förekommer mellan personalkategorierna i förhållande till kravsatta befattningar. Detta avser främst befattningar som är kravsatta för att bemannas med civil arbetstagare men där det har genomförts en medveten kompetensutveckling av yrkesofficer så att denne innehar rätt kompetens för befattningen, utöver sin yrkesofficerskompetens.

Ett antal officerare bemannar befattningar kravsatta för GSS vilket i huvudsak utgörs av befattningar vid mekaniserade förband, tekniskt avancerade system eller i utlandsstyrkan. Det återfinns även ett mindre antal nyexaminerade yrkesofficerare som tillfälligt placerats på sådana befattningar, vilket enbart är en kortsiktig administrativ åtgärd i det interna integrerade verksamhetsledningssystemet.

De civila arbetstagare som är placerade på yrkesofficersbefattningar utgörs i huvudsak av reservofficerare som är planerade mot CVAT-befattningar där yrkesofficerare inom en snar framtid kommer att gå i pension. För denna grupp, i ökande utsträckning, prövas möjligheten att återanställas som officer.

Kategorin *övriga* i tabellen omfattar befattningar som inte är kravsatta utan används i administrativt syfte för att omhänderta personal som är anställd men som för tillfället inte tjänstgör vid myndigheten. Detta omfattar bland annat tjänstledig personal, yrkesofficer som tjänstgör vid annan myndighet (YAM), elever vid militära skolor, utlandsstationerade personal (URA) m.fl.

I tabell 1 ingår flöden av individer mellan olika personalkategorier varför ett utflöde inte nödvändigtvis behöver innebära att en individ valt att avsluta anställningen i Försvarmakten, utan istället anställts i annan personalkategori. En sådan rörelse redovisas som inflöde i den senare personalkategorin.

Hemvärnssoldater och frivillig personal

Hemvärn

Personal med avtal inom Försvarmaktens hemvärnsförband har minskat under året från 21 695 till 21 018. Bidragande orsaker till minskningen är att inflödet från andra militärt utbildade personalkategorier varit mindre än förväntat samt att volymen individer med vilande avtal har reducerats efter genomförd registervård. För att behålla nuvarande personalvolym krävs ett årligt inflöde av ca 2 000 individer. Behovet av både lokala och centrala rekryteringsåtgärder kvarstår för att uppnå den planerade personalvolymen om ca 21 700 avtal.

Inflödet till hemvärnsförbanden sker systemmässigt via tre vägar:

- Efter genomförd 4-7 månaders MGU
- Tidigare grundutbildad/totalförsvarspliktig eller anställd personal
- Hemvärnsförbandens specialister som rekryteras och utbildas av de frivilliga försvarsorganisationerna (FFO).

Rekrytering till och utbildning för specialistbefattningar till Hemvärnet sker via FFO och ska utgöra ca 25 procent av den totala personaluppfyllnaden. I detta avseende har den planlagda volymen inte uppnåtts (se tabell 2).

Personal i hemvärnsförbanden

	2018					2017					2016				
	Planering (BU mot 2020)	Antal	Andel		Medelålder	Planering (BU mot 2020)	Antal	Andel		Medelålder	Planering (BU mot 2020)	Antal	Andel		Medelålder
			Kvinnor	Män				Kvinnor	Män				Kvinnor	Män	
Antal hemvärnsavtal		17 049	6%	94%		17 669	6%	94%			17 735	6%	94%		
Antal frivilligavtal		3 786	43%	57%		3 808	45%	55%			3 729	46%	54%		
Övriga		183	24%	76%		218	24%	76%			223	24%	76%		
Summa	21 700	21 018	13%	87%	43	21 700	21 695	13%	87%	42	21 700	21 687	13%	87%	42

Tabell 2 Personal (antal) i hemvärnsförbanden

Könsfördelningen inom Hemvärnet är oförändrad med en fördelning på 13 procent kvinnor och 87 procent män. Medelåldern har ökat från 42 till 43 år med en fördelning enligt tabell 2.

Rekrytering till hemvärnet

För de som varit intresserade att frivilligt söka till MGU under andra halvåret har antalet bokningsbara prövningsplatser vid Totalförsvarets rekryteringsmyndighet (TRM) varit en begränsande faktor. För rekrytering och utbildning till Hemvärnet är individens lokala anknytning av avgörande betydelse eftersom bostadsorten, av beredskapsskäl, styr vilken hemvärnsenhet den värnpliktige geografiskt är bäst lämpad att tillhöra. Utmaningen ligger därför i att få tillräcklig volym värnpliktig personal via grundutbildning, men även direktsökande från landets glesbygdsområden. För de hemvärnsförband som verkar i glesbygdsområden är det en avgörande faktor att TRM vid selekteringen fokuserar på den lokala anknytningen.

Direktrekrytering till hemvärnsförbanden från gruppen värnpliktsutbildade innan 2010 bedöms fortsatt minska. Efterhand kommer denna del att ersättas av de som fullgjort grundutbildning med värnplikt från och med 2018. Den förväntade volymen hemvärnsavtal som baseras på GSS (efter avslutad anställning) och värnpliktig personal (efter genomförd grundutbildning) har fortsatt inte nått upp till tillräckliga nivåer vilket till del kompenseras genom direktrekrytering av tidigare militärt grundutbildad personal.

	2018	2017	2016
Från övriga förband	228	236	206
Från gruppen tidigare grundutbildade under plikt	1 159	1 213	1 763
Från GMU/MGU	69	163	142
Från de frivilliga försvarsorganisationerna	617	649	615
Totalt antal antagna	2 073	2 261	2 726

Tabell 3 Rekrytering till hemvärnet

Genomförda åtgärder under året

Hemvärnet har i likhet med Försvarmakten i övrigt fortsatt införandet av ett nytt grundutbildningssystem. Systemet innebär att hemvärnssoldater efter genomförd MGU kan placeras utan kompletterande utbildning på befattningar i hemvärnsförband. Ett centralt rekryteringsseminarium genomfördes under våren med deltagare från samtliga organisationsenheter där hemvärnsförband ingår. Seminariet syftade främst till att samordna och öka rekryteringskraften på lokal och regional nivå.

I relationshanteringssystemet *Mitt Försvarmakten* har ett ökande antal intresseansökningar till Hemvärnet noterats. Dock har resurser för att omhänderta samtliga ansökningar inte funnits i tillräcklig omfattning, i huvudsak på grund av brist på utbildad personal för hantering av systemet. För att öka rekryteringskraften lokalt och minska handläggningstider har en ny befattning införts på samtliga utbildningsgrupper under 2018. Befattningen inriktas särskilt mot lokal attraktion samt hantering och samordning av inkomna intresse- och avtalsansökningar i *Mitt Försvarmakten*. Därutöver har utbildningsinsatser genomförts vid hemvärnsförbanden för att ytterligare förbättra användandet av systemet i syfte att öka uteffekten av rekryteringen.

Under året har Försvarmakten genomfört en större intern attitydsundersökning i syfte att utveckla och förbättra förutsättningarna för Hemvärnet att attrahera, rekrytera och att behålla hemvärnspersonal. Undersökningen, som har tonvikt på frågor om kränkningar och diskriminering, skickades till ca 6 000 individer med hemvärnsavtal. Den pågående analysen av resultatet har hittills visat på en mer positiv uppfattning inom hemvärnsförbanden i jämförelse med liknande undersökningar inom Försvarmakten. Av resultatet framgår även att det krävs åtgärder bland annat avseende nolltolerans mot kränkningar och betydelsen av att kontinuerligt utveckla tillämpningen av Försvarmaktens värdegrund.

Hemvärnsförbanden har även under 2018 för första gången deltagit i Försvarmaktens ordinarie medarbetarundersökning, FM Vind, där deltagandet uppgick till 30 procent. Den påbörjade analysen har hittills verifierat motsvarande resultat som i ovan nämnd attitydsundersökning.

Frivilliga försvarsorganisationer

Försvarmakten ska redovisa hur de frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet har bidragit till utvecklingen av den operativa förmågan. Av redovisningen ska framgå hur de frivilliga försvarsorganisationerna lever upp till målen för beställningarna från Försvarmakten.

RB p 13

Det finns 18 frivilliga försvarsorganisationer (FFO), vilka får sina uppdrag av Försvarmakten och Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB). Försvarmakten ger uppdrag till 13 av totalt 18 FFO och för en löpande dialog rörande uppdragen och utvecklingen av verksamheten. Försvarmakten samverkar även med MSB i syfte att nå samsyn i gemensamma frågor som t.ex. utveckling av totalförsvaret, avtal och bestämmelser. Med 375 000 medlemmar skapas en bred folkförankring genom verksamhetens geografiska spridning över hela landet samt goda förutsättningar för stöd till samhället.

FFO bidrar till Försvarmaktens personalförsörjning genom rekrytering av frivilliga till tjänstgöring och krigsplacering i krigsförbandens 6 100 befattningar för avtalspersonal (frivillig personal). Inom hemvärnsförbanden är ca 25 procent av befattningarna avsedda för avtalspersonal.

Under 2018 har 18 av 19 utbildningsomgångar avseende grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F) genomförts med sammanlagt 389 godkända elever, varav andelen kvinnor uppgick till 53 procent. Detta är en ökning med sex procentenheter sedan föregående år (se tabell 4). En utbildningsomgång ställdes in på grund av ett för lågt antal anmälda elever.

FFO bedriver totalförsvarsupplysning och värdegrundsutbildning inom hela ungdomsverksamheten varvid mellan 5 000 - 7 000 ungdomar årligen nås. Utbildning, ungdomsverksamhet och rekrytering utgår från beställningar från Försvarmakten, men har inte till fullo levererats i huvudsak på grund av att för få elever genomför utbildningarna. Trots att antalet utbildningsplatser varit uppfyllda förekommer sena avhopp och därmed också ett alltför kort varsel för elever på reservlista att påbörja utbildningen. Därför har FFO anmodats att genomföra extra vakansrekryteringar till utbildningarna i perioden 2019-2021. FFO avtalsupplysning i hemvärnsförbanden redovisas i tabell 2 och rekrytering till hemvärnsförbanden redovisas i tabell 3.

FFO har påbörjat arbetet med utveckling och kvalitetssäkring av ytterligare 1 900 befattningar i Försvarmakten. Tillväxten av befattningar, som försörjs genom FFO försorg, är ett viktigt led i utvecklingen av krigsorganisationens operativa förmåga. Vid årets slut pågick utbildning av 1 759 individer med huvudsakligt syfte att öka försörjningen av personal med frivilligavtal till Försvarmaktens hemvärnsförband.

Ålder/Könsfördelning	Andel		
	2018	2017	2016
18-25	27%	31%	33%
26-34	29%	28%	25%
35-44	24%	23%	23%
45-54	16%	13%	15%
55-60	3%	4%	4%
61-70	1%	1%	0%
Kvinnor	53%	47%	45%
Män	47%	53%	55%

Tabell 4 Åldersfördelning på godkända elever från GU/F 2016-2018

Rekrytering

Tillämpningen av lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt avseende grundutbildning med värnplikt (GU) återinfördes efter att den inaktiverades 2010. Åren med frivilligt sökande präglades, i synnerhet de sista åren, av relativt stora avgångar och därmed svårigheter att uppnå de ställda måltalen. Av de som genomförde hela GU har det däremot kunnat konstateras att viljan att ta ett vidare engagemang varit god. För utbildningsomgång 2017/2018 (samtliga som ryckte in under 2017) valde närmare 80 procent av de som slutförde utbildningen ett fortsatt engagemang i Försvarsmakten. Med vidare engagemang avses i detta fall att ta anställning som heltidsanställd (GSS/K) eller deltidsanställd soldat/sjöman (GSS/T), hemvärnssoldat (Hv) eller att påbörja yrkes- respektive reservofficersutbildning. Hur viljan att ta ett vidare engagemang i Försvarsmakten eventuellt kan påverkas av återinförandet av värnplikt kommer att analyseras med början under 2019 i och med att grundutbildningsomgången 2018/19 slutförts i sin helhet.

Parallellt med att bli kallad till mönstring genom plikt kvarstår möjligheten att söka som frivillig. Ungefär en tredjedel av de inskrivna till grundutbildning, med start 2018, utgjordes av frivilligt sökande. Båda kategorierna, de som kallas genom plikt och de frivilligt sökande, lyder emellertid under pliktlagen från och med inskrivning till grundutbildning.

Förberedelserna inför och genomförandet av inryckning under 2018 har krävt särskilda ansträngningar. En mer framträdande utmaning som hanterats under året har varit att de frivilligt sökande till grundutbildning erbjuds provningsplatser sent under inskrivningsperioden på grund av att TRM i högre utsträckning prioriterat provningsplatser till gruppen mönstringspliktiga. En utökad provningskapacitet vid TRM är nödvändigt för att trygga Försvarsmaktens behov av totalförsvarspliktiga till grundutbildning i det fall måltalet för volymen värnpliktiga överstiger 5 000. Dock har TRM och Försvarsmakten gemensamt, med snäva tidsramar, möjliggjort införandet av det nya systemet på ett kvalitativt tillfredsställande sätt.

Rekrytering till officersyrket

Personalförsörjning

[...] Åtgärder för att öka inflödet av officerare och reservofficerare ska redovisas liksom slutsatser av genomförd verksamhet.

Under 2018 har Försvarsmakten vidareutvecklat införandet av personalförsörjningskonceptet *Fler vägar in* (FVI). FVI utgör ett komplement till den ordinarie rekryteringen och utbildningen till yrkes- och reservofficersyrket som går via *Officersprogrammet* (OP) vid Försvarshögskolan (FHS) samt via *Grundläggande officersutbildning* (GOU) inom Försvarsmakten. Samtliga individer rekryterade och utbildade inom ramen för FVI är befälsskattade utgående från samma kravprofil som OP, vilket innebär att vidareutvecklingen av konceptet utgör en kvalitativ åtgärd som skapar en breddad rekryteringsbas och bedöms ha god potential i att bidra till ett ökat inflöde av officerare.

Försvarsmakten har inom ramen för FVI rekryterat, anställt och utbildat 32 individer med akademisk examen, vilka tidigare har genomfört militär grundutbildning. Dessa anställdes i enlighet med 20§ officersförordningen som yrkesofficer med fänriks tjänstegrad och genomför *Särskild officersutbildning* (SOFU) under tolv månader inom ramen för anställningen. Det kompletterande inflödet via FVI tillsammans med rekryteringen till OP har inneburit att Försvarsmakten tillgodosett årets behov av officersaspiranter.

Under december har Försvarsmakten anställt ett ytterligare antal individer med akademisk examen som kommer att genomföra SOFU med början 2019. Denna andra utbildningsomgång består av individer både med och utan tidigare genomförd militär grundutbildning, vilket medför att dessa erhåller en individanpassad officersutbildning under maximalt 18 månader. Med beslutet om att anställa och utbilda individer med akademisk examen utan tidigare militär grundutbildning har en vidareutveckling skett av konceptet som medför en ytterligare breddning av rekryteringsbasen. Genom att den kompletterande militära grundutbildning inkluderas i SOFU ges individen grundläggande militär kunskap som är en del av den militära professionen.

Försvarmaktens behov av inflöde av kategorin specialistofficerare uppgick under 2018 till 385 individer. Särskilda rekryteringsinsatser riktades mot målgruppen GSS varvid 396 individer antogs till Specialistofficersutbildningen (SOU) och 291 av dessa valde att påbörja utbildningen. Även om den andel som valde att inte påbörja SOU procentuellt sett är likartad med föregående år har Försvarmakten påbörjat analys av orsaker till den antalsmässigt stora volymen avgångar före utbildningsstart i syfte att kunna vidta åtgärder inför antagning under 2019. Det bör dock nämnas i sammanhanget att 93 procent av de individer som valde att inte påbörja SOU har någon form av fortsatt engagemang i Försvarmakten.

Utbildning

Militär grundutbildning

Personalförsörjning

[...] Försvarmakten ska redovisa ekonomiskt utfall och slutsatser av under året genomförd militär grundutbildning. De avgränsningar som ligger till grund för redovisningen ska motiveras.

RB p 9
(del av)

Drygt 3 700 värnpliktiga ryckte in under 2018 och andelen som inte inställde sig har minskat avsevärt jämfört med föregående år. Även den andel som av olika anledningar i förtid skiljts från utbildningen har gått ned markant till cirka en tredjedel jämfört med 2017. Andelen kvinnor som påbörjade grundutbildningen har ökat något men samtidigt varit överrepresenterade i gruppen som inte inställt sig för tjänstgöring. Kostnaden per dag och värnpliktig, sett till månadsersättning, förplägnad- och resekostnader har ökat något. Detta speglar det faktum att 2018 var det första hela året med förhöjd dagersättning.

	2018	2017	2016	2015
Personalrelaterade värnpliktskostnader (kr) per dag	389	331	228	210

Tabell 5 Värnpliktskostnad/dag – för genomförd grundutbildning

Analys återaktivering av plikt avseende mönstring och grundutbildning

Personalförsörjning

[...] Försvarmakten ska med stöd av Totalförsvarets rekryteringsmyndighet analysera hur genomförandet av återaktiveringen av mönstring och grundutbildning med värnplikt, som beslutades den 2 mars 2017, har fungerat och analysera resultaten från grundutbildning med värnplikt. Myndigheten ska redovisa slutsatser och erfarenheter.

RB p 9
(del av)

Under 2017 fattade regeringen beslut om att återaktivera grundutbildning under plikt¹ som ett led i att trygga en långsiktigt stabil personalförsörjning. Av utbildningsomgångens totalförsvarspliktiga personal ryckte en mindre del in redan i januari medan huvuddelen påbörjade tjänstgöringen i juli och september. Med anledning av att huvuddelen av den första utbildningsomgången med plikt rycker ut först under våren 2019 är de hittills konstaterade slutsatserna av mer generell karaktär.

Inför 2018 års grundutbildningsomgång skickades under 2017 mönstringsunderlaget till alla ungdomar som under det året fyllde 18 (födda 1999). Mönstringsunderlaget (tidigare benämnt beredskapsunderlag) innehåller frågeställningar om fysisk status, mental hälsa, sociala färdigheter, intresse och inställning till att genomföra grundutbildning med värnplikt. Urvalet av de som kallades till mönstring genom plikt vid TRM utgjordes av individer med högst självskattade poäng från mönstringsunderlaget.

Av åldersklassen som omfattar 88 173² individer kallades 6 103 totalförsvarspliktiga till mönstring (varav 24 procent kvinnor). Andelen kvinnor som slutligen påbörjade grundutbildningen uppgick till 15,5 procent, vilket visar på ett bortfall under mönstringsprocessen. Den huvudsakliga orsaken till bortfallet är att kraven på fysisk styrka (muskelkrav) för de olika befattningarna ofta blir utslagsgivande för kvinnor trots höga värden i övriga prövningsmoment. Utöver detta finns en större andel neutralt inställda i gruppen kvinnor som kallas till mönstring jämfört med männen där fler är positivt inställda. Kunskapen om Försvarmakten är lägre i gruppen unga kvinnor än för motsvarande grupp av män vilket troligen påverkat inställningen och därmed motivationen.

¹ Omfattande både män och kvinnor.

² Statistiska centralbyrån, befolkningsstatistik

Vissa befattningar har visat sig vara svårare att tillsätta vilket resulterat i att antalet prövningar som krävs för placering i befattning i snitt har ökat från tre (3) till tre och en halv (3,5). Befattningar som har varit svårare att tillsätta är de som uppfattats ställa särskilt höga krav eller specifika krav exempelvis jägarbefattningar och samtliga befattningar som kräver körkort.

TRM och Försvaretsmakten har på relativt kort tid anpassat planeringen av värnpliktsförsörjning efter det nya systemet med både mönstringspliktiga och frivilligt sökande vilket till del inneburit utmaningar. Periodvis har TRM, av kapacitetsskäl, prioriterat individer som kallats till mönstring med stöd av pliktlagen vilket medfört att frivilligt sökande under samma tid inte fullt ut kunnat erbjudas prövningstid. Knappt 1 900 frivilligt sökande har prövats under året. Antalet prövningsplatser kommer därför inför 2019 års utbildningsomgång att vara väsentligt fler, 11 000 för mönstringspliktiga och 4 000 för frivilligt sökande.

Av drygt 8 000 mönstrade individer (både mönstringspliktiga och frivilligt sökande) ryckte drygt 3 700 in. Av dessa utgjordes cirka 2 500 av mönstringspliktiga och 1 200 av frivilligt sökande. Andelen kvinnor (15,5 procent) som ryckte in har ökat med två procentenheter jämfört med föregående år. Försvaretsmaktens målsättning avseende volym inryckande till 2018 års grundutbildningsomgång uppgick till 4 000 (se tabell 6).

Händelse	Grundutbildning (GU)					Militär grundläggande utbildning (MGU)				Militär grundläggande utbildning (MGU)		
	2018					2017				2016		
	Planering (GU 18)	Antal	Andel		Medelålder	Antal	Andel		Medelålder	Antal	Andel	
			Kvinnor	Män			Kvinnor	Män			Kvinnor	Män
Påbörjat MGU					2 230	13%	87%	22	2 460	13%	87%	
Slutfört MGU		1 727	13%	87%	1 306	15%	85%	22	542	18%	82%	
Påbörjat GU	4 000	3 750	16%	84%	19,5							
Slutfört GU		338	32%	68%	19,5							

Tabell 6 Rekrytering till samt utfall efter den militära grundläggande utbildningen

I tabellen redovisas hur många rekryter som påbörjat respektive slutfört utbildningen 2016-2017 (MGU). Vidare redovisas hur många som påbörjat och slutfört under 2018 (GU). Eftersom huvuddelen av de som påbörjat utbildningen under 2018 kommer slutföra den under 2019 kommer resultatet av denna åldersklass ingå i årsredovisning för 2019.

Utöver den totala volymen inryckande värnpliktig personal har åtta individer påbörjat genomförande av militär grundkurs inom ramen för särskild officersutbildning (SOFU).

Det antal individer som inte inställt sig för att påbörja grundutbildning uppgick till 88 individer vilket motsvarar en andel på ca två procent av totalt antal inskrivna till värnpliktstjänstgöring. Jämfört med 2017 har andelen som inte inställde sig minskat med cirka fem procentenheter. I den grupp av individer som inte inställde sig var det relativt sett en högre andel kvinnor (ca 35 procent).

Under året har 249 värnpliktiga (motsvarande en andel på ca 6,6 procent) skiljts från den pågående grundutbildningen. Jämfört med 2017 har andelen värnpliktiga som skiljts från grundutbildningen minskat med drygt 11 procentenheter. Det slutgiltiga antalet värnpliktiga som avskiljs från GU kommer inte kunna fastställas förrän inläggande utbildningsomgång rycker ut under 2019. Erfarenheter från tidigare genomförd grundutbildning visar dock att det är få som avbryter/avskiljs efter de första 20 veckorna som passerats vid utgången av 2018. Det är ungefär lika stor andel kvinnor som män som avskiljs ifrån utbildningen.

Försvaretsmakten har följt upp hur inryckning och de första månaderna för de värnpliktiga och deras utbildningsbefäl har uppfattats. De värnpliktigas omdöme uttrycks som *bra* till *mycket bra*. Förbanden har arbetat aktivt med att omhänderta de frågor som rör förhållningssätt och utbildningsmetoder gentemot de nyinryckta värnpliktiga. Befälsutbildning har genomförts före inryckning där fokus varit diskussioner som rör jargong, attityder och beteende i relation till de värnpliktiga. Chefer på alla nivåer har fokuserat på vikten av samarbete, Försvaretsmaktens värdegrund och uppförandekod. Detta har bidragit till att skapa en bred samsyn

inom befälslagen och därigenom minskat förekomsten av olämpliga beteenden vilket sannolikt också bidragit till effekten minskade avgångar.

Inryckningsdagarna har generellt sett varit välorganiserade och fungerat utan större friktioner vilket även det ses vara viktiga faktorer. Översyn av aktivitetsflödet från inskrivning via serviceförråd till logement har skett i syfte att skapa en mer positiv upplevelse för de nyinryckta. Vidare har åtgärden i form av att låta uthämtning av materiel vänta till dag två efter inryckning varit framgångsrik eftersom detta har bedömts minska den initiala stressen. Samtliga åtgärder har vidtagits i syfte att minska avgångarna.

Vad som återstår att utvärdera under 2019 är i vilken utsträckning återinförandet av totalförsvarsplikt påverkar motivationen för ett vidare engagemang i Försvarmakten, samt eventuella effekter av könsneutral plikt.

Officersutbildning

Förvarshögskolans Officersprogram (OP), *Försvarmaktens grundläggande officersutbildningar (GOU)* och *Försvarmaktens särskilda officersutbildning (SOFU)* utgör grunden avseende personalförsörjningen av nyutbildade officerare.

Försvarmaktens utbildning *Högre officersprogrammet (HOP)*, som är en uppdragsutbildning vid Förvarshögskolan (FHS), och den *Högre specialistofficersutbildningen (HSOU)* som genomförs i Försvarmaktens regi, syftar primärt till kompetensutveckling samt förberedelse av officerare för tjänstgöring på högre nivåer inom Försvarmakten. Försvarmaktens uppdragsutbildningar, *Stabsutbildning (SU)* och *Högre Stabsutbildning (HSU)*, som genomförts vid Förvarshögskolan, har ersatts av HOP i syfte att fullt ut implementera akademisk utbildning inom samtliga delar av officersutbildningen. Det innebär att SU 17-18 och HSU 16-18 var de sista utbildningsomgångarna i sitt slag.

Försvarmakten och FHS har arbetat aktivt, både myndighetsgemensamt och var och en för sig, för att öka rekryteringen och få fler individer att söka sig till officersyrket och officersutbildningarna. I samband med antagningen till *Officersprogrammet (OP)* 2018 skickades 176 antagningsbesked ut av FHS vilket bedöms vara ett tillfredsställande resultat givet det totala antalet befälsskattade individerna i årskullen. Av dessa 176 valde 131 personer ur denna kategori att påbörja utbildningen. Försvarmakten har även rekryterat flygförare, meteorologer, försvarsmedicinsk personal samt försvarsmaktsingenjörer, vilka påbörjat delar av Officersprogrammet. Totalt påbörjade 155 personer utbildningen 2018.

Antalet blivande officerare underskrider dock behovet av inflöde av officerare till Försvarmakten på längre sikt främst med avseende på kommande och omfattande pensionsavgångar. En av åtgärderna för att öka rekryteringsbasen bedöms vara att öka volymen av de som blir inskrivna till grundutbildning. FHS har under året påbörjat en utredning som syftar till att klarlägga hur antagningsprocessen till OP ytterligare kan kvalitetssäkras för att öka andelen antagningsbara individer till utbildningen. Försvarmakten har fokuserat på att minska antalet avhopp mellan antagning och utbildningsstart genom att bl.a. kontakta antagna till OP 18-21 i syfte att bibehålla intresse och uppmuntra dem att påbörja och genomföra utbildningen.

Försvarmakten har även skickat brev till de som antagits till reservofficersutbildningarna samt genomfört extra antagningsomgångar för personalkategorin GSS till specialistofficersutbildningen (SOU). Försvarmakten har därutöver gjort riktade insatser, såväl internt som externt, för att tydligare och mer omfattande informera om de olika officersutbildningarna. Exempel på sådana riktade kommunikationsinsatser omfattar bland annat information till Försvarmaktens samtliga organisationsenheter, distribuering av affischer och flygblad samt kampanjer på Försvarmaktens intranät respektive hemsida och i sociala medier. Arbetet med att identifiera problemområden har intensifierats under slutet av 2018 i syfte att kunna vidta konkreta åtgärder.

Reservofficersutbildning

Försvarmakten har under 2018 fortsatt utbildningen av reservofficerare, för såväl officerare som specialistofficerare. Av behovet om ett inflöde av 90 utbildade reservofficerare har totalt 31 elever påbörjat utbildningen.

Anpassad reservofficersutbildning (AROU) genomförs antingen som en sammanhållen utbildning under vårterminen eller som en delad utbildning under två av varandra efterföljande somrar för blivande

specialistofficerare i reserven. Oavsett utbildningstakt är utbildningslängden totalt 20 veckor. Utbildningen är utformad på ett sådant sätt att en erfaren gruppchef, soldat eller sjöman (GSS) ska kunna anställas som tidvis anställd specialistofficer (SO/T) efter genomförd och godkänd utbildning med tjänstegrad 1.sergeant.

Reservofficersutbildning (ROU) genomförs för blivande officerare i reserven och riktar sig till GSS som har en bakgrund med högskoleförberedande gymnasieexamen och som avser att senare genomföra högskolestudier med akademisk examen. Utbildningens längd är totalt tolv månader efter genomförd militär grundutbildning. Efter genomförd och godkänd utbildning anställs individen som tidvis anställd officer (OFF/T) med tjänstegrad fänrik.

Genomförd utbildning för reservofficerare

Under sommaren 2018 genomfördes en delad AROU med elever som gick både del 1 och del 2. 16 elever genomförde del 1 och 25 elever tog examen efter genomförd del 2 och blev därmed kvalificerade för att anställas som SO/T.

Som en följd av för få sökande till den sammanhållna AROU jämfört med behovet (se tabell 7) beslutade Försvaretsmakten att denna utbildning skulle genomföras tillsammans med ordinarie Specialistofficersutbildning (SOU) under hösten 2018. Totalt genomförde tre elever sammanhållna AROU under 2018.

ROU 17-18 avslutades i juni 2018 varvid 14 elever tog examen och därmed blev godkända för anställning som OFF/T. I juni påbörjades ROU 18-19 med tolv elever, vilka tar examen under vårterminen 2019.

Under vårterminen tog 34 reservofficerare examen efter genomförd taktisk stabskurs (TSK 17-18) vid FHS och fick därigenom grundbehörighet att placeras på befattningar i befattningsnivå OF 3 (major/örlogskapten). Under hösten påbörjade 44 reservofficerare TSK 18-19, vilka kommer att ta examen under 2019.

I syfte att skapa bättre förutsättningar för att kunna krigsplacera reservofficerare med rätt utbildning och kompetens på rätt befattningar har Försvaretsmakten lagt fokus på kompetensutveckling av dessa. Fram till 2021 har myndigheten avsatt tio miljoner kronor för denna kompetensutveckling. Översyn av den utbildningspremie som reservofficerare har rätt till efter genomförd utbildning och initial tjänstgöring har genomförts. Utgående från detta har Försvaretsmakten påbörjat ett arbete i syfte att öka möjligheterna för nyutbildade reservofficerare att tjänstgöra vid förband i direkt anslutning till genomförd utbildning.

Med utgångspunkt i det som nämns ovan har särskild kompetensutveckling genomförts vid fyra organisationsenheter och har omfattat reservofficerare ur armé-, marin- och flygstridskrafterna i syfte att öka krigsplaceringsbarheten. Satsningen har ännu inte genomförts i sådan omfattning att det går att dra adekvata slutsatser kring dess effekt kopplat mot krigsförbanden. Planering och utveckling sker mot att kompetensutvecklingen ska genomföras på större bredd de kommande åren och kvarstående målsättning, inom ramen för tilldelade medel om tio miljoner kronor, är att 200 reservofficerare årligen ska genomföra kompetenshöjande åtgärder.

Längre sammanhållande utbildningar

Kursutvärderingarna efter de avslutade längre sammanhållna utbildningar i Försvarmakten och vid FHS visar på goda resultat.

Försvarmaktens uppdragsutbildningar vid FHS, *Stabsutbildning* (SU) och *Högre stabsutbildning* (HSU), upphörde som utbildningsformer under 2018. Utbildningsomgången SU 17-18 respektive HSU 16-18 slutfördes under vårterminen 2018.

Försvarmaktens uppdragsutbildning *Högre officersprogram* (HOP) vid FHS startade under höstterminen 2018 med den första utbildningsomgången. Programinnehållet för HOP är modulärt uppbyggd och kan därmed genomföras som fristående HOP 1 (omfattande två terminer) alternativt HOP 1+2 (omfattande två plus två terminer med mellanliggande tjänstgöring i Försvarmakten) eller som HOP 12, (omfattande fyra terminer sammanhängande).

HOP 1 ger möjlighet att erhålla magisterexamen förutsatt att utbildningen genomförts med godkänt resultat. Där så är fallet är officeren möjlig att befordra till major/örlogskapten. HOP 1+2 och HOP 12 ger möjlighet att erhålla masterexamen förutsatt att utbildningen genomförts med godkänt resultat. Där så är fallet är officeren möjlig att befordra till överstelöjtnant/kommandörkapten.

Under 2018 har det rekryterats till och genomförts yrkes- och reservofficersutbildning inom ramen för Försvarmaktens *grundläggande officersutbildningar* (GOU), d.v.s. *Försvarmaktens specialistofficersutbildning* (SOU), *Försvarmaktens reservofficersutbildning* (ROU), *Försvarmaktens anpassade reservofficersutbildning* (AROU) samt *Försvarmaktens flygförarutbildning* (FFU).

Antal studerande

I tabell 7 redovisas Försvarmaktens och FHS längre sammanhållande utbildningar som antingen leder till behörighet att anställas som yrkesofficer eller är vidareutbildning av redan anställda yrkesofficerare för att erhålla behörighet att tjänstgöra på högre befattningsnivåer i Försvarmakten. Vidare framgår fördelning på kvinnor och män samt totalt antal studerande vid varje utbildning.

Det behov Försvarmakten har avseende antal studerande för att personalförsörja organisationen med personalkategorierna upptagna i tabellen framgår av kolumn *Behov*. Behovet baseras bland annat på myndighetens interna avvägningsbeslut vilket bland annat speglar de ekonomiska förutsättningarna. Det ekonomiskt avvägda utbildningsbehovet är därför lägre än det långsiktigt reella behovet.

Vid flertalet av utbildningarna har inte behovet uppfyllts vilket beror på ett antal faktorer som kan hänföras till rekrytering. Här kan bland annat nämnas att det är för få som söker till OP och att ett antal av de sökande inte når upp till Försvarmaktens antagningskrav. Försvarmakten konstaterar dock att det förväntade totala inflödet av officerare har ökat jämfört med tidigare år, främst med anledning av de 32 officerare som anställdes med stöd av 20§ officersförordningen.

Program	Utbildningsomgång	Totalt antal		Andel		Not
		Behov	Elever	Kvinnor	Män	
Officersprogrammet	OP 15-18	150	90	16%	84%	
	OP 16-19	150	104	14%	86%	
	OP 17-20	150	121	16%	84%	
	OP 18-21	150	128	13%	87%	
	Övriga	0	5	20%	80%	1
FM Officersutbildning	OFFU 17-18	30	23	17%	83%	
Särskild officersutbildning	SOFU 18-19	30	32	16%	84%	
Specialistofficersutbildning	SOU 17-18	360	269	13%	87%	
	SOU 18-19	385	288	9%	91%	
Reservofficersutbildning	ROU 17-18	40	14	7%	93%	
	ROU 18-19	40	12	0%	100%	
Anpassad reservofficersutbildning	AROU 17-18	60	25	12%	88%	
	AROU 18-19	50	16	6%	94%	
Högre specialistofficersutbildning	HSOU 17-18	60	21	10%	90%	
	HSOU 18-19	40	28	7%	93%	
Högre officersprogram 1	HOP 1 18-19	60	58	17%	83%	
Högre officersprogram 12	HOP 12 18-20	90	95	8%	92%	
Not 1 Antal studerande som har återupptagit studier efter studieuppehåll.						

Tabell 7 Antal studerande på längre sammanhållande utbildningar

Jämställdhet

Inledning

Försvarets makt har i *Förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarets makt* i uppgift att integrera jämställdhetsperspektiv i verksamheten. Detta arbete sker i enlighet med Försvarets maktens handlingsplan för jämställdhetsintegrering. Åtgärderna i planen ska bidra till att uppnå regeringens jämställdhetspolitiska mål genom att jämställdhetsperspektiv integreras i befintliga beslutsprocesser inom myndigheten.

Försvarets makt har även till uppgift att genomföra en översyn gällande antagningskrav och kravprofiler med stöd av TRM så att de är relevanta utifrån dagens förhållanden ur ett jämställdhetsperspektiv.

De åtgärder som under året präglat Försvarets maktens jämställdhetsarbete har haft till syfte att utgöra stödprocesser till ledning, chefer och medarbetare för att uppnå regeringens jämställdhetspolitiska mål. Det jämställdhetsarbete som berör personalförsörjningsprocesser i vid bemärkelse bidrar i första hand till att uppnå regeringens mål avseende jämn fördelning av makt och inflytande samt jämställd utbildning. Försvarets maktens åtgärder inom jämställdhetsområdet har också till uppgift att stödja övriga strategiska inriktningar inom personalförsörjningen.

Försvarets maktens interna strategiska inriktningar syftar till att myndigheten ska ha förmåga att attrahera och behålla kompetenta medarbetare och vara en inkluderande, jämställd och jämlik organisation. Medarbetarna ska ha likvärdiga möjligheter och rättigheter att utvecklas inom organisationen, de ska kunna verka fria från diskriminering och bedömas efter sina unika kompetenser. Anställda i Försvarets makt förväntas vara lojala mot både myndighetens uppdrag, sin omgivning samt värna sin egen och sina medarbetares hälsa. Försvarets maktens värdegrund ska vara utgångspunkt för varje medarbetares handlingar och interaktion med andra.

Jämställdhetsarbetet ingår som en naturlig del i myndighetens arbete för att uppnå detta. Åtgärder inom ramen för jämställdhetsarbetet stöds i sin tur parallellt av Försvarets maktens åtgärder avseende fortsatt utveckling av värdegrundsarbetet samt det systematiska arbetsmiljöarbetet (fysiskt, organisatoriskt och psykosocialt).

Försvarets makt har vidare i uppgift att öka andelen kvinnor på militära befattningar i allmänhet och på chefsbefattningar i synnerhet. Resultaten följs bl.a. upp via de kvantitativa mål som Försvarets makt fastställt. Målsättningarna, vilka är myndighetsövergripande, utgår från respektive personalkategori med anledning av att förutsättningarna för att öka andelen kvinnor skiljer sig åt dem emellan. Delar av de kvantitativa målsättningarna för perioden 2018-20 har uppnåtts under 2018 medan målen för andra, företrädesvis i gruppen anställd militär personal däremot inte uppnåtts. Personalkategorin CVAT uppfyller definitionen för kvantitativ jämställdhet där minst 40 procent av arbetstagarna består av det underrepresenterade könet.

Den könsneutrala totalförsvarssplikten möjliggör en bredare rekryteringsbas med både kvinnor och män samt skapar bättre förutsättningar för att personalförsörja krigsförbanden. Tillväxtkravet kräver ökad attraktionskraft med effektiv rekrytering och ökad kapacitet att behålla personal. I en breddad målgrupp omfattande kvinnor behöver andelen intresserade och sökande till militära tjänster öka. Här har kvinnors drivkrafter för ett militärt engagemang varit en viktig utgångspunkt för Försvarets maktens åtgärder.

Utgående från detta har Försvarets makt under året fortsatt vidta åtgärder för att öka förtroende för, och kunskap om Försvarets makt bl.a. avseende vad en utbildning, ett engagemang samt en anställning och/eller officerskarriär i myndigheten innebär. Därvid har kvinnor utgjort en särskild fokusgrupp då denna grupps kunskap och intresse generellt varit lägre än männens. Försvarets makt har även uppdragit åt Försvarets forskningsinstitut (FOI) att med en fördjupad studie ytterligare belysa de karriärhinder som föreligger för militära kvinnor i syfte att kunna bidra med ytterligare kunskap inom området.

Vidare har Försvarets makt särskilt lyft fram vikten av positiv särbehandling men även chefers ansvar att aktivt efterfråga, uppmuntra och karriärplanera för lämpliga kandidater som är kvinnor. Försvarets makt har målmedvetet arbetat med successions- och karriärplanering för att öka andelen chefer som är kvinnor. Myndigheten har även valt att prioritera kvinnor för deltagande i olika mentorsprogram.

Försvarets makt har under en längre tid haft fokus på ökad jämställdhet generellt inom myndigheten och i synnerhet öka andelen kvinnor som är officer och/eller chef. I det strategiska jämställdhetsarbetet ingår att

Försvarmakten genomför årliga lönekartläggningar. Försvarmakten använder lönekartläggningen bland annat som underlag för att öka saktligheten av kvinnors lön i förhållande till mäns lön. Försvarmakten har i lönerevisionsarbetet 2018, precis som de två föregående åren, arbetat för att ytterligare öka saktligheten mellan mäns och kvinnors löner. Detta genom att allokera särskilda medel till de grupper av kvinnor där ett behov av sådana satsningar identifierats.

Arbetet med jämställdhetsintegrering

I årsredovisningarna för 2017-2018 ska åtgärder och resultat av arbetet med jämställdhetsintegrering redovisas, utifrån den plan som Försvarmakten tidigare redovisat. Syftet är att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen (skr. 2016/17:10).

RB p 18

Försvarmaktens handlingsplan för jämställdhetsintegrering 2015-2018 avrapporterades till regeringen i februari 2018. Handlingsplanen synliggjorde tre prioriterade fokusområden:

1. Styr- och uppföljningsmekanismer – jämställdhetsintegrera ordinarie styrdokument för att på så sätt lägga grunden för hur Försvarmakten ska arbeta med jämställdhet.
2. Utbildning – utveckla utbildningar så att de är jämställdhetsintegrerade och stödjer processen att skapa en inkluderande arbetsmiljö för samtliga medarbetare. Detta omfattar även en översyn av att jämställdhetsperspektiv och kvinnor, fred och säkerhetsagendan ingår som faktorer i alla relevanta utbildningsdelar.
3. Fysisk arbetsmiljö och användbarhet för försvarsmateriel – med fokus på att implementera *Human Factors Integration* (HFI) så att användarens behov underlättas genom utformningen av materielen. Detta förutsätter ett helhetsperspektiv redan från utvecklingsstadiet.

Arbetet med styr- och uppföljningsmekanismer som har fokus på styrdokument resulterade i att jämställdhetsperspektivet är mer sammanhållet från vision och styrning till chefers uppgifter och uppdrag. Uppgifter inom ramen för jämställdhetsarbetet har därmed blivit tydligare samt mer spårbara i ledningsprocessen än tidigare.

Arbetet avseende fysisk arbetsmiljö med koppling till användbarhet för försvarsmateriel har övergått till att implementeras i linjen och drivs därmed inte längre som en separat åtgärd avseende jämställdhetsintegrering. Försvarslogistiken leder framgent arbetet med att ta fram handlingsplan med åtgärder och handlingsalternativ för att bedriva HFI-arbete enligt genomförandeidén i Försvarmakten.

Implementering av jämställdhetsperspektiv i Försvarmaktens utbildningar har fortgått genom bland annat fortsatt utveckling av utbildningskoncept för att möta kraven på nationell förmåga avseende jämställdhet i militära operationer. Utbildningarna inom likabehandling och jämställdhetsintegrering fortgår och inriktningen för *Gender coach* programmet för högre ledning omarbetades under året. Detta i syfte att tydligare fokusera mot ledande befattningars lednings- och beslutsprocesser avseende integrering av jämställdhetsperspektiv i det dagliga beslutsfattandet. Inriktningen förändrades utgående från slutsatserna i den rapport över jämställdhetsintegreringsarbetet som Försvarmakten delgav regeringen i början av året. Försvarmakten har vidare beslutat att rikta om arbetet som benämns jämställdhetsintegrering mot en tydligare fokusering på utveckling av hur myndigheten genomför sina ordinarie berednings- och beslutsprocesser för att säkerställa att jämställdhetsperspektivet beaktas.

Arbetet med likabehandling och icke-diskriminering

Personalförsörjning

[...] En redogörelse för genomfört arbete med likabehandling och icke-diskriminering samt en beskrivning av planerat arbete inom dessa områden ska redovisas.

RB p 9
(del av)

I enlighet med Försvarmaktens värdegrund råder nolltolerans mot diskriminering- och trakasserier. Som en direkt följd av uppropen *#metoo* och *#givaktochbitihop* upprättades en telefonlinje skyndsamt i syfte att möjliggöra anmälningar utanför ordinarie rapporteringsvägar inom Försvarmakten. Genom den för ändamålet upprättade telefonlinjen har 22 anmälningar tagits emot under året.

Kvalitetssäkring och förtydligande av *Riktlinjer för trakasserihantering* har kommunicerats till samtliga förbandschefer inom myndigheten under början av året. Åtgärder har vidtagits dels som ett led i det sedan tidigare planerade arbetet dels som ett resultat av rekommenderade åtgärder enligt myndighetens interna rapport *Utredningsstöd trakasserier*. Medvetenheten kring uppropet *#givaktochbitihop* har ökat genom seminarium och temadagar vid flertalet förband och har även aktualiserats i myndighetens personaltidning. Under 2019 kommer det att tillföras ytterligare resurser som stöd till förbandens förmåga att arbeta proaktivt i förebyggande syfte, stödja chefer och medarbetare samt utreda i syfte att utveckla arbetet på lokal nivå.

Av Försvarmaktens interna verksamhetsuppdrag för 2018 framgår att samtliga organisationsenheter ska tillsätta utvecklingsgrupper för att bedriva ett systematiskt jämställdhetsarbete. Målsättningen har uppnåtts av ca hälften av förbanden och övriga har redovisat en plan för att uppnå målsättningarna inom snar framtid. Samtliga organisationsenheter uppdaterar årligen lokala handlings- och åtgärdsplaner med åtgärder i enlighet med diskrimineringslagstiftningens krav.

Försvarmakten har under året riktat utbildning för organisationsenheternas ledningsgrupper avseende jämställdhetsintegrering i syfte att öka kunskapen i att systematiskt arbeta med likabehandling och icke-diskriminering. Hälften av organisationsenheterna har under året uppnått en nivå där 50 procent eller fler i respektive ledningsgrupp har genomfört utbildningen. Övriga har en plan för att under perioden 2019-2020 uppnå en högre andel som genomför utbildningen. Personalomsättning, chefsbyten, brist på utbildningsplatser vid utbildningen samt nyetablering av förband (Gotlands Regemente, P 18) är orsaker till varför vissa organisationsenheter inte uppnått en högre genomförandegrad än 50 procent.

Vidare har Försvarmaktens webbaserade grundutbildning i likabehandling genomförts av 4 593 individer. Utbildningen riktar sig till såväl medarbetare som chefer och ger en beskrivning av arbetsgivarens ansvar avseende aktiva åtgärder kopplat till icke-diskriminering. Antalet chefer som har genomfört utbildningen har ökat under året. Av de ca 2 500 chefer som genomfört utbildningen är ca 950 plutonchefer. En bidragande anledning till det ökade antalet som genomfört utbildningen är åtgärdena till följd av uppropet *#givaktochbitihop*.

Därutöver har likabehandlingsutbildning genomförts under två dagar med 400 deltagare fördelat på 25 utbildningstillfällen. Organisationsenheternas ledningsgrupper har deltagit med personal i syfte att öka kompetensen inom frågor rörande homo- bisexuella och transpersoner. Försvarmakten har inför Euro Pride genomfört interna temadagar och anordnat externa aktiviteter i anslutning till genomförandet. Myndighetsinterna styrningar har säkerställt att resurser tillförts *Nätverk Officer Anställd Kvinna* (NOAK) och att arbetstid planerats in för genomförandet av nätverkets aktiviteter.

I december genomfördes en central NOAK-konferens med 585 deltagare (varav 24 procent män). Representanter från samtliga organisationsenheter, Hemvärnet och FFO deltog samt Räddningstjänsten som externt inbjuden organisation. Engagemanget kring jämställdhetsfrågor ur både ett chefs- och medarbetarperspektiv var tydligt varför syftet med konferensens tema "Förutsättningar för utveckling & karriär" uppfylldes.

Åtgärder för att öka antalet kvinnor

Personalförsörjning

[...] Myndigheten ska redovisa vidtagna och planerade åtgärder för att öka antalet kvinnor på militära befattningar i allmänhet och på chefsbefattningar i synnerhet, i syfte att uppnå de kvantitativa mål som myndigheten fastställt.

RB p 9
(del av)

Försvarsmakten har fortsatt ansträngningarna i syfte att öka andelen kvinnor på alla nivåer. Försvarsmakten förväntas uppnå vissa av myndighetens fastställda kvantitativa måltal under perioden 2018-2020. Andelen rekryter som är kvinnor har ökat med drygt 2 procentenheter från 13,4 procent 2017/18 till 15,5 procent 2018/19. En fortsatt ökning av antalet värnpliktiga som är kvinnor ska eftersträvas för att uppnå målet om 20 procent 2020 för soldat- och sjömanskategorierna (GSS/K) samt för officersutbildningarna framöver.

Military Weekend, som syftar till att öka unga mäns och kvinnors intresse för Försvarsmakten har under året genomförts vid 18 förband varvid drygt hälften av deltagarna varit kvinnor. Utveckling av Försvarsmaktens mässkoncept har skett med fokus att ytterligare synliggöra anställda kvinnor i samtliga stridskrafter. Riktad e-post till kvinnor med visat intresse för ett engagemang i Försvarsmakten har resulterat i ett ökat antal registreringar i Försvarsmaktens relationshanteringssystem *Mitt Försvarsmakten*. Försvarsmakten genomför sedan 2016 riktade kommunikationsinsatser i syfte att omhänderta slutsatserna från *Metodutveckling för effektivare rekrytering av särskilda målgrupper* (MER).³ Myndigheten har fastställt att män och kvinnor ska ha tillgång till dusch- och omklädningsrum utan insyn samt att vid förband där kvinnor är i minoritet, ska strävan vara att kvinnor förläggs tillsammans med andra kvinnor på logement och i grupper så långt detta är möjligt.

Försvarsmakten har fortsatt intensifiera de lokala åtgärderna för att öka andelen kvinnor. Exempel på sådana åtgärder är skolbesök, utställningar på mässor, ungdomskurser samt flertalet prova-på helger. En nyligen genomförd marknadsundersökning visar att bristande tillgång till information och kunskap om Försvarsmakten missgynnar kvinnor i högre utsträckning än män. De vidtagna åtgärderna bidrar till att synliggöra verksamheten vilket har stor betydelse för att nå de uppsatta målen.

Vidare har Försvarsmakten genomfört en översyn av gällande kravprofiler vilket medfört att de fastställda kraven motsvarar de lägsta grundkraven myndigheten ställer på respektive befattning oavsett kön. En effekt av detta är att befattningar som medger behörighet för senare officersutbildning blivit tillgängliga för fler som i sin tur leder till en bredare rekryteringsbas mot officersyrket. Kravprofilerna har under året börjat tillämpas för såväl rekrytering som antagning mot grundutbildning och officersutbildningar.

Antagningsordning för SOU, ROU och AROU för grundläggande officersutbildning anger att jämn könsfördelning och ökad mångfald ska eftersträvas. Försvarsmakten rangordnar nominerade individer utifrån deras lämplighet i första hand och i andra hand tillämpas positiv särbehandling av det underrepresenterade könet. När organisationsenheterna nominerar kandidater för nivåhöjande utbildningar, såsom HSOU, HOP samt Taktisk stabskurs (TSK), ställer myndigheten krav på att de nominerade minst ska bestå av en kvinna och en man. Vid antagning tillämpas positiv särbehandling av underrepresenterat kön vid likvärdiga kvalifikationer.

Myndigheten genomför kursen *Förberedande civil chef i Försvarsmakten* där flertalet antagna är kvinnor. Ett urval av högre chefer som är kvinnor deltar även i det externa chefsprogrammet *Ruter dam*. Försvarsmakten förlängde även söktiden i syfte att coacha fler kvinnor att ta steget att söka till 2018 års chefsurvalsgrupp. Med uttalad målmedvetenhet har myndigheten fortsatt att placera kvinnor på utvecklingsbefattningar för att möjliggöra kommande befordringar. Därutöver har kvinnor prioriterats i mentorskapsprogram i högre befattningsnivåer. Försvarsmaktens mentorskapsprogram *FM gender coach* har förlängts för att öka verkansgraden och för att flera chefer i ytterligare nivåer inom organisationen ska medges möjlighet att genomföra programmet.

---

³ Metodutveckling för effektivare rekrytering av särskilda målgrupper (MER) 2017

Arbetsmiljö

Inledning

Målet med Försvarmaktens arbetsmiljöarbete är att skapa en positiv, utvecklande och hållbar arbetsplats i syfte att möjliggöra för myndigheten att både kunna lösa dess uppgifter effektivt och kunna utveckla personal, materiel och verksamhet på kort och lång sikt. För att uppnå en medveten säkerhetskultur arbetar Försvarmakten kontinuerligt med att utveckla ett aktivt medarbetar- och ledarskap i enlighet med myndighetens värdegrund. Verksamheten ska präglas av tydlig ledning och styrning, en utvecklad förmåga att se sin verksamhet som en del i ett större sammanhang, en vilja till ständiga förbättringar och att främja utvecklingen av en god arbetsmiljö.

Implementeringen av *Handbok systematiskt arbetsmiljöarbete* i Försvarmakten har skett under året. Handboken omfattar arbetsmiljölagen, arbetsmiljöverkets föreskrift 2001:1 systematiskt arbetsmiljöarbete samt de interna bestämmelserna för Försvarmaktens systematiska arbetsmiljöarbete. Det övergripande syftet med handboken är att den ska utgöra vägledning och stöd för chefer i hela organisationen avseende det systematiska arbetsmiljöarbetet. I och med fastställandet och efterföljande genomfört arbete med implementeringen har ett större fokus lagts på att säkerställa vikten av en säkerhetskultur och dess olika perspektiv i hela organisationen oaktat nivå.

Försvarmaktens medarbetarundersökning (FM Vind) visar på ett generellt förbättrat resultat jämfört med föregående år. Förbättringen hänförs framförallt till de områden som berör arbetslaget och närmaste chef där huvuddelen av Försvarmaktens medarbetare ger uttryck för att de trivs med sitt arbete. Medarbetarna lyfter särskilt fram en mer positiv bild av goda utvecklingsmöjligheter, ett tydligare användande av FM Värdegrund och uppförandekod som en vägledning i verksamheten samt möjligheten att genomföra regelbunden fysisk träning på arbetstid.

Andelen medarbetare som uppfattat ett ovälkommet beteende har dock ökat jämfört med förra årets rapporterade fall av kränkande särbehandling. För att få ett bredare genomslag har en förändring av frågeställningen genomförts. Tidigare löd frågeformuleringen ”*Har du varit med om kränkande särbehandling*”, vilken förändrades till ”*Har du varit med om ovälkommet beteende*?”.

Oavsett personalkategori är andelen kvinnor som uppfattat ett ovälkommet beteende fortsatt överrepresenterad (15 procent att jämföra med 5 procent av männen) och påvisar ett likartat mönster som föregående år. Kvinnor utgör dock fortfarande en lägre numerär än männen, vilket medför att fler män än kvinnor har svarat att de har blivit utsatta för ovälkommet beteende. Detta indikerar att det inte enbart är en jämställdhetsfråga utan också en arbetsmiljöfråga.

Systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM)

Försvarmakten genomför komplex verksamhet som i många fall innehåller risker vilka kan leda till skada på egen personal eller på tredje person. Chef och medarbetare måste därför värdera och hantera risker respektive fastställa risknivån i verksamheten utifrån uppgiftens krav och mål. Orimligt eller onödigt risktagande accepteras inte i Försvarmakten varför ett antal åtgärder vidtagits samt att identifierade risker hanterats i syfte att minska dessa.

Beslut har fattats om att tillföra elsäkerhetshandläggare vid samtliga av myndighetens garnisoner i syfte att stärka det systematiska elsäkerhetsarbetet. Slutsatser av resursförstärkningen har ännu inte kunnat identifieras då förstärkningen påbörjades under andra kvartalet 2018. Analys av vilka effekter förändringen kommer bidra med sker därför under 2019.

Myndighetens arbete med riskbedömningar kopplat till omorganisationer och förändringsarbete har utvecklats under året. Riktlinjer för samverkan med skyddsorganisationerna vid organisationsenheterna har även det utvecklats och förtydligats under året. Vidare har det inletts ett arbete med att utveckla och kvalitetssäkra den lokala arbetsmiljösamverkan vid respektive organisationsenhet med syfte att stärka säkerhetskulturen samt att utarbeta ett nytt samverkansavtal kopplat till detta.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet inom Försvarmakten sker till del med stöd av Försvarshälsan. För att mer specifikt kunna följa upp Försvarshälsans utveckling och leveranser av företagshälsovård till myndigheten har en central styrgrupp inrättats. I detta arbete har även Försvarshälsans tjänstebeskrivning reviderats i syfte att bättre kunna tillgodose myndighetens behov.

Utgående från vunna erfarenheter och införandet av nya ledningsnivåer i myndigheten har ett arbete initierats för att utveckla nuvarande samverkansformer med arbetstagarorganisationerna kopplat mot arbetsmiljöfrågor. Därtill har arbetet fortsatt avseende utbildning av de medarbetare som har till uppgift att arbeta med Försvarmaktens interna system för avvikelshantering i syfte att stärka deras förmåga, öka kvaliteten i arbetet samt att öka förtroendet för och viljan att använda och rapportera i systemet.

En interaktiv utbildning avseende det systematiska arbetsmiljöarbetet har implementerats under året med målsättning att samtliga alla anställda i Försvarmakten ska ha genomfört utbildningen senast vid utgången av 2019. Åtgärden bedöms få verksamhetsnära effekter med början under 2020.

Försvarmaktens bedömning utifrån genomförda inspektioner, uppföljningar, utredningar, rapporterad sjukfrånvaro och resultat från arbetsmiljöundersökningar är att Försvarmakten erbjuder de anställda en bra arbetsmiljö men att arbetet med att utveckla det systematiska arbetsmiljöarbetet och arbetsmiljön behöver fortsätta.

Frisknärvaro och sjukfrånvaro

Försvarmakten ska återskoppla sjukfrånvaron i myndigheten enligt förordning samt enligt Ekonomistyrningsverkets författning.

Med utgångspunkt i de senaste årens relativt sett låga sjuktal bedömer Försvarmakten att myndighetens arbetsmiljö är fortsatt god. Den rapporterade totala sjukfrånvaron uppgick till 1,95 procent. Sjukfrånvaron är i princip oförändrad vid en jämförelse med föregående år. Det bör i sammanhanget särskilt noteras att sjuktalet för gruppen kvinnor har minskat från 3,86 procent (2016) till 3,57 procent. Försvarmakten kommer fortsätta följa upp ohälsotalen och arbetsmiljörelaterade aspekter i syfte att kunna vidta de åtgärder som krävs för att verksamheten ska kunna fortgå med bibehållen ambitionsnivå.

Sjukfrånvaro	2018	2017	2016
Total sjukfrånvaro i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	1,95	1,93	2,03
Andel av total sjukfrånvaro som avser långtidssjukskrivna (avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer)	46,85	48,60	46,85
Kvinnor	3,57	3,81	3,86
Män	1,63	1,55	1,67
Kvinnor och män:			
- 29 år	1,37	1,31	1,54
30 - 49 år	1,77	1,65	1,74
50 år -	2,82	3,01	3,06

Tabell 8 Sjukfrånvaro

Personalstatistik

I kapitlet personalstatistik redovisas övriga förhållanden av Försvarsmaktens personalförsörjning och utgör därför ett komplement till det som i övrigt redovisats i bilagan.

Antal anställda per personalkategori

I tabellen nedan framgår tillgången av personal inom varje personalkategori inklusive fördelningen mellan kvinnor och män. Behovet av personal utgår från Försvarsmaktens planering mot år 2020.

Sett till den totala volymen anställd personal ligger Försvarsmakten strax över planeringsvärdet för 2020. Jämfört med föregående år (2017) har antalet anställda ökat med knappt 800. Avseende antalet officerare sjunker nivån något relativt 2017 och uppgick vid årets slut till ca 98 procent av planeringsvärdet.

Andelen civila inom Försvarsmakten har ökat under året. Till del beror detta på att befattningar där det saknats yrkesofficerare har det i vissa fall, där så varit lämpligt, bemannats med civil arbetstagare. Försvarsmakten genomför ett arbete med att förtydliga gränsen mellan militärt arbete och arbete som inte kräver en yrkes- eller reservofficer.

Personalgrupp/-kategori	2018			2017			2016			Not	
	Planering (BU mot 2020)	Andel		Andel		Andel					
		Antal	Kvinnor	Män	Antal	Kvinnor	Män	Antal	Kvinnor		Män
I redovisningen ingår personal som är tjänstledig från sin anställning i Försvarsmakten och tjänstgör vid andra myndigheter m.m. Placering i tabell redovisas baserat på utbildning, inte befattning											
OFF/K		6 379	7%	93%	6 670	6%	94%	6 978	6%	94%	
SO/K		2 627	9%	91%	2 367	9%	91%	2 147	9%	91%	
Summa yrkesofficerare	9 200	9 006	7%	93%	9 037	7%	93%	9 125	7%	93%	
Arbetstagare i internationella, militära insatser		54	20%	80%	53	13%	87%	44	23%	77%	1
GSS/K	6 750	5 350	11%	89%	5 320	10%	90%	5 241	11%	89%	
Civila arbetstagare	5 300	5 680	40%	60%	5 446	40%	60%	5 292	40%	60%	
Summa kontinuerligt tjänstgörande	21 250	20 090	18%	82%	19 856	17%	83%	19 702	17%	83%	
OFF/T		6 181	3%	97%	6 091	3%	97%	6 097	3%	97%	
SO/T		441	9%	91%	375	8%	92%	273	9%	91%	
Summa reservofficerare	2 700	6 622	3%	97%	6 466	3%	97%	6 370	3%	97%	
GSS/T	5 500	4 708	11%	89%	4 321	11%	89%	3 886	10%	90%	
Summa tidvis tjänstgörande	8 200	11 330	6%	94%	10 787	6%	94%	10 256	6%	94%	
Summa kontinuerligt och tidvis tjänstgörande	29 450	31 420	13%	87%	30 643	13%	87%	29 958	13%	87%	
Hemvärnsförbanden:											
Summa hemvärnsmän och frivillig personal	21 700	21 018	13%	87%	21 683	13%	87%	21 759	13%	87%	

Tabell 9 Antal anställda per personalkategori per 2018-12-31

- De arbetstagare som här är redovisade som deltagande i internationella militära insatser är en egen kategori med utgångspunkt i att dessa är direkt anställda för en specifik internationell militär insats i en specifik roll, exempelvis som läkare, sjuksköterska eller jurist. I kategorin ingår även förtidsavgångna yrkesofficerare som ej sökt anställning som reservofficer.

Personalomsättning GSS/K – avgångar på egen begäran

Tabellen utvisar avgångar på egen begäran, en avgång kan dock innebära att individen fortsätter sitt engagemang inom myndigheten i en annan kategori. Andelen som fortsätter sitt engagemang är fyra procent av totala antalet avgångar på egen begäran.

	2018	2017	2016	2015	2014
Totalt	13%	14%	15%	17%	15%
Varav:					
Kvinnor	14%	18%	20%	21%	16%
Män	13%	13%	15%	17%	15%

Tabell 10 Personalomsättning GSS/K

Medelålder

Tabellen utvisar medelåldern per personalkategori samt fördelningen mellan kvinnor och män.

Medelåldern för både män och kvinnor i personalkategorin kontinuerligt anställda officerare och specialistofficerare (OFF/K, SO/K) har ökat. Ökningen beror på de av Försvarets aktivt vidtagna åtgärderna dels vad gäller att få officerare att stanna kvar i anställning efter ordinarie pensionsålder och dels genom att återanställa tidigare avgångna yrkesofficerare. Den ökade medelåldern beror också på ett för litet inflöde av nyanställda relativt organisationens behov.

Medelåldern för män inom personalkategorin OFF/T, SO/T har ökat. Ökningen beror i huvudsak på att ungefär hälften av de yrkesofficerare som avslutat sin anställning har anställts som reservofficer.

Personalkategori	Medelålder								
	Försvarets totalt			Kvinnor			Män		
	2018	2017	2016	2018	2017	2016	2018	2017	2016
OFF/K, SO/K	43	43	43	37	37	37	43	43	43
OFF/T, SO/T	51	51	50	42	42	42	52	51	51
GSS/K	26	26	26	26	25	25	26	26	26
GSS/T	30	30	29	29	29	29	30	30	29
Civila arbetstagare	46	46	46	46	46	46	46	46	46
Försvarets totalt	40	40	40						

Tabell 11 Medelålder för anställd personal

Personal vid internationella insatser och annan utlandstjänstgöring

Tabell 12 utvisar Försvarets internationella engagemang fördelat på *internationella militära insatser* och *annan tjänstgöring*. För att tydliggöra personalallokeringen för de internationella uppdrag som Försvarets deltar i redovisas dels antalet befattningar per uppdrag och dels antal individer som under året bemannat befattningarna. Bemanningen visar även fördelningen mellan kvinnor och män per personalkategori.

För de internationella militära insatserna, jämfört med föregående år, har antalet befattningar minskat något, i huvudsak beroende på ett reducerat deltagande i *EUTM Mali*. Sammantaget har färre individer bemannat befattningarna i de internationella militära insatserna under längre tid relativt 2017.

Vad gäller *annan tjänstgöring* har antalet befattningar ökat med 30 jämfört med föregående år. Detta beror bland annat på det tillförda uppdraget avseende det militära utbildningsstödet till Ukraina (*UNIFIER*) samt ett ökat antal svenska elever vid utländsk skola. Bemanningen av uppdragen inom ramen för *annan tjänstgöring* har, relativt sett, minskat något jämfört med 2017.

Insatser	Antal befattningar	Summa antal individer	Antal individer per personalkategori															Personal som har direktrekryterats till insatsen			
			Yrkesofficerare			Reservofficerare			GSS/K			GSS/T			Civla arbetstagare						
			Totalt	Varav		Totalt	Varav		Totalt	Varav		Totalt	Varav		Totalt	Varav		Totalt	Varav		
				Kvinnor	Män		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män	
I internationell militär insats:																					
MINUSMA Mali	330	717	216	21	195	31	4	27	336	26	310	49	12	37	42	19	23	43	8	35	
OIR Irak	70	212	34	3	31	7	1	6	90	3	87	75	6	69	5	0	5	1	1	0	
RSM Afghanistan	24	60	39	0	39	8	0	8	5	0	5	2	2	0	6	6	0	0	0	0	
Atalanta	35	3	1	1	0	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
EUTM Somalia	8	13	10	1	9	0	0	0	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
EUTM Mali	15	23	15	1	14	0	0	0	8	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
EUTM RCA	9	27	9	0	9	4	1	3	12	0	12	0	0	0	0	0	0	2	0	2	
EU OHQ Atlanta	3	3	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
EU OHQ Sophia	3	3	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
KFOR Kosovo	4	8	7	2	5	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
EASF Kenya	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
EEAS Ukraina	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
EEAS Kenya	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
UNTSO Mellanöstern	8	12	9	0	9	3	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
MONUSCO Kongo	2	4	4	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
UNMOGIP Indien/Pakistan	6	10	10	1	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
NNSC Sydkorea	5	9	8	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	
UNMISS Sydsudan	2	3	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	
MINURSO Västsahara	4	6	2	0	2	4	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Summa	531	1 115	373	30	343	59	7	52	456	29	427	126	20	106	55	26	29	46	9	37	
Annan tjänstgöring:																					
Attachéer	30	35	35	0	35	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Försvarsassistenter	3	3	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	
Stab NATO	21	25	23	0	23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	0	0	0	
Stab EU	12	13	10	0	10	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	1	1	0	0	0	
Förbindelseofficerare	18	26	25	5	20	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utvecklingsofficerare	4	5	4	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	
Lärare utländsk skola	5	7	7	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Elever utländsk skola	33	34	31	0	31	0	0	0	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
SWAFSG Thailand	4	4	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	
UNIFIER	9	9	5	0	5	3	0	3	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
HAW, Ungern	30	31	23	1	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	2	2	4	1	3	
Summa	169	192	168	6	162	4	0	4	4	1	3	1	1	0	10	6	4	5	1	4	
2018 Totalt	700	1 307	541	36	505	63	7	56	460	30	430	127	21	106	65	32	33	51	10	41	
Jämförelsetal:																					
2017 Totalt	679	1 730	762	108	654	71	14	57	662	40	622	92	23	69	70	26	44	73	17	56	
2016 Totalt	467	1 384	691	39	652	50	12	38	378	18	360	141	32	109	64	18	46	60	14	46	

Tabell 12 Personal som tjänstgjort utomlands 2018

Andel yrkesofficerare som tjänstgjort utomlands

Under de senaste åren har andelen yrkesofficerare som tjänstgjort utomlands varierat mellan två till fyra procent. Detta beroende på insatsernas antal och storlek. Tabellen utvisar andelen YO som tjänstgjort utomlands i förhållande till den totala mängden YO i Försvaretsmaktens organisation.

	2018	2017	2016	2015	2014
Andel	2,6%	1,9%	2,0%	2,1%	2,5%

Tabell 13 Andel YO som tjänstgjort utomlands

Innehållsförteckning

Materieförsörjning	1
Väsentlig verksamhet och ekonomi	1
Investeringsplan	1
Markmateriel	2
Marinmateriel	3
Flygmateriel	4
Lednings- och underrättelsemateriel	5
Logistikmateriel	6
Övrig materiel, tjänster och anläggningar	7
Materielinvesteringar	8
Resultatredovisning planerade och beställda investeringar	8
Resultatredovisning materielinvesteringar	8
Ekonomisk redovisning materielinvesteringar	26
Redovisning av mängdmateriel	27
Effektivitet i materieförsörjningen	27
Investeringar i krigsmateriel	27

Tabellförteckning

Tabell 1 Investeringsplan för vidmakthållande av försvarsmateriel (mnkr).....	2
Tabell 2 Investeringsplan för anskaffning av försvarsmateriel (mnkr).....	2
Tabell 3 Viktigare leveranser, markmateriel	2
Tabell 4 Viktigare beställningar, markmateriel	2
Tabell 5 Investeringsplan för vidmakthållande, arméstridskrafter (mnkr)	3
Tabell 6 Investeringsplan för anskaffning, arméstridskrafter (mnkr)	3
Tabell 7 Viktigare leveranser, marinmateriel	3
Tabell 8 Viktigare beställningar, marinmateriel	3
Tabell 9 Investeringsplan för vidmakthållande, marinstridskrafter (mnkr)	4
Tabell 10 Investeringsplan för anskaffning, marinstridskrafter (mnkr).....	4
Tabell 11 Viktigare leveranser, flygmateriel	4
Tabell 12 Viktigare beställningar, flygmateriel.....	4
Tabell 13 Investeringsplan för vidmakthållande, flygstridskrafter (mnkr).....	4
Tabell 14 Investeringsplan för anskaffning, flygstridskrafter (mnkr)	5
Tabell 15 Viktigare leveranser, lednings- och underrättelsemateriel	5
Tabell 16 Viktigare beställningar, lednings- och underrättelsemateriel	5
Tabell 17 Investeringsplan för vidmakthållande, operativ ledning (mnkr)	5
Tabell 18 Investeringsplan för anskaffning, operativ ledning (mnkr)	5
Tabell 19 Viktigare leveranser, logistikmateriel	6
Tabell 20 Viktigare beställningar, logistikmateriel	6
Tabell 21 Investeringsplan för vidmakthållande, logistik (mnkr)	6
Tabell 22 Investeringsplan för anskaffning, logistik (mnkr)	6
Tabell 23 Viktigare leveranser, övrig materiel, tjänster och anläggningar	7
Tabell 24 Viktigare beställningar, övrig materiel, tjänster och anläggningar.....	7
Tabell 25 Investeringsplan för vidmakthållande, stödfunktioner (mnkr)	7
Tabell 26 Investeringsplan för anskaffning, stödfunktioner (mnkr).....	7

Figurförteckning

Figur 1 Krigsmaterielinvesteringarnas andel av anslagen 2014-2018.....	27
---	----

Materieförsörjning

Väsentlig verksamhet och ekonomi

Försvarets maktens materieförsörjning har under 2018 genomförts med gott resultat och inom satta ekonomiska villkor. Ett antal viktiga materielssystem har levererats samtidigt som vissa viktigare leveranser har förskjutits med anledningar av förseningar i projekten och vid industrin.

I syfte att säkerställa de mest prioriterade leveranserna har omfattade omprioriteringar och omplaneringar genomförts tillsammans med FMV. Arbetet har inneburit att ett relativt stort antal lägre prioriterade beställningar med därtill kopplade ekonomiska utfall återtagits eller förskjutits. Antalet nya beställningar har under 2018 varit lägre än normalt. Sammantaget har arbetet resulterat i en högre reabilitet i materieförsörjningen parallellt med ökade möjligheter att omhänderta framtida behov.

Under 2018 har Försvarets makt beställt nytt medelräckviddigt luftvärn. Införandet är av högsta prioritet och såväl FMV som Försvarets makt har upprättat införandeorganisationer för ledning och samordning av införandet.

Under 2018 har ett flertal fordonstyper levererats såsom fordon till hemvärnet, rullflaksterrängbilar, drivmedelsskipage, dragbilar, fälthållningsfordon och friktionsmätbilar. Leveranserna är viktiga då Försvarets makt under en längre tid haft brister i tillgänglighet och ett stort behov av att omsätta gamla fordon.

Under 2018 har Försvarets makt i nära samverkan med FMV fortsatt ansträngningarna för att säkerställa att den personliga utrustningen är funktionell för all personal oavsett kön, storlek eller dylikt. Utöver kompletteringsanskaffningar av ett flertal artiklar genomförs andra åtgärder såsom ökad tillämpning av skrädderitjänster, anpassning av ryggsäckssystemen och särskild upphandling av underkläder.

Under perioden har sex materielkontroller, fyra uppföljningskontroller samt fyra kontroller av Riksrevisionen genomförts vid Försvarets maktens organisationsenheter med gott resultat. Vissa synpunkter har inkommit avseende dokumentation, motivering vid borttag av materiel, kvittenser samt innehåll i inventeringsintyg. 27 kontroller av efterlevnad av *Letter of Offer and Acceptance* (LOA), har genomförts.

Viktigare materielleveranser och lagda beställningar, väsentliga avvikelser samt resultatredovisning av väsentlig verksamhet redovisas nedan för respektive stridskraft.

Investeringsplan

Uppföljning av investeringsplanen, som är en utgiftsbudget, redovisas nedan dels med totaler för respektive anslag, dels uppdelat under respektive materielområde. De olika delområdena i investeringsplanens tabeller har benämnts enligt regleringsbrev 2018 och avviker därför jämfört med respektive materielområdesrubrik.

I investeringsplanen för anslag 1:3 ingår anskaffningar av beredskapstillgångar, både inventarier och varor. Inom anslaget genomförs även investeringar i form av grundöversyn fartyg, halvtidsmodifieringar av fartyg samt avveckling. Utfallen redovisas inklusive intäkter, varav de externa intäkterna bruttoredo visas i årsredovisningen.

I investeringsplanen för anslagspost 1:1.3 ingår återanskaffning av beredskapstillgångar, både inventarier och varor. Utöver investeringarna i beredskapstillgångar återfinns utfall för vidmakthållande inom flygplansområdet JAS (jakt, attack, spaning), vidmakthållande helikoptersystem samt vidmakthållande inom området stridsledningscentral. Utfallen redovisas inklusive intäkter, varav de externa intäkterna bruttoredo visas i årsredovisningen.

Från 2016 till 2017 genomfördes anslagsförändring från tidigare anslag 1:4 till anslagspost 1:1.3 och anslag 1:3. Storheten i skillnader mellan åren beror i stort sett på hur planerade leveranser varierar inom olika materielområden. I investeringsplanen framgår även andelen projektrelaterade myndighetskostnader för FMV. Dessa särredovisas inte i Försvarets maktens årsredovisning utan ingår i de enskilda projektens samlade kostnader samt framgår av FMV årsredovisning.

Investeringsplan för vidmakthållande av försvarsmateriel (mnkr)

Vidmakthållande av befintliga investeringar anslagspost 1:1.3	Budget 2018	Utfall 2018	Utfall 2017	Utfall 2016
Utgifter för vidmakthållande	7 458	7 269	7 284	8 387
Varav investeringar i anläggningstillgångar (beredskapstillgångar)	1 595	1 417	1 297	1 624
Finansiering				
Varav anslagspost 1:1.3	-	6 333	6 258	6 900
Varav annan finansiering	-	936	1 026	1 487

Tabell 1 Investeringsplan för vidmakthållande av försvarsmateriel (mnkr)

Investeringsplan för anskaffning av försvarsmateriel (mnkr)

Anskaffning och utveckling av nya investeringar anslaget 1:3	Budget 2018	Utfall 2018	Utfall 2017	Utfall 2016
Utgifter för anskaffning och utveckling	11 006	10 790	10 160	9 517
Varav investeringar i anläggningstillgångar (beredskapstillgångar)	8 397	7 909	7 524	7 037
Finansiering				
Varav anslagspost 1:3.1	-	10 728	10 062	9 298
Varav annan finansiering	-	61	98	219

Tabell 2 Investeringsplan för anskaffning av försvarsmateriel (mnkr)

Markmateriel

Inom området markmateriel har materielproduktionen i huvudsak gått enligt plan.

Viktigare leveranser inom markmaterielområdet omfattar bland annat gruppfordon och plutonsledningsfordon till hemvärnet, rullflaksterrängbil 14, sex stycken Archerpjäser, renovering av robot 97 samt leverans av spränggranater till granatgevär.

Förseningar i produktionen rör bland annat leverans av åtta Archerpjäser.

Viktigare leveranser, markmateriel

Materielobjekt	Levererat antal (st)	Slutredovisning
Hemvärnsfordon	38	2018-11-30
Rullflaksterrängbil	69	2020
Anskaffning ammunition till granatgevär	(mängdmateriel)	2018-04-11
Brobandvagn steg 1	1	2021
RENO Robot 97	(redovisas inte här)	2019
REMO 77B anskaffning Archer	6	2021
Dragbil	31	2019
IRIS-T	(redovisas inte här)	2019
Ammunitionshanteringsutrustning till Archer	12	2021

Tabell 3 Viktigare leveranser, markmateriel

Viktigare beställningar, markmateriel

Materielobjekt
Anskaffning MR Lv
RENO Arthur 19-21
Uppdatera skjutgränsdator
Vidmakthålla mark underrättelsesystem 18-20
Vidmakthålla utbildningsmateriel 19-21
Vidmakthålla stridsfordonsystem 19-21

Tabell 4 Viktigare beställningar, markmateriel

Investeringsplan, arméstridskrafter

Under året har Försvarsmakten anskaffat lastbilar som tillsammans med granatgevärsammunition, finkalibrig ammunition och anskaffning av mörkerstridsutrustning utgjort en stor andel av investeringarna inom markmateriel. Förseningar inom anskaffning av insatsförmåga luftvärn och specialfordon har medfört ett lägre utfall än planerat inom anslaget 1:3.

Investeringsplan för vidmakthållande, arméstridskrafter (mnr)

Vidmakthållande av befintliga investeringar anslagspost 1:1.3	Budget 2018	Utfall 2018	Utfall 2017	Utfall 2016
Arméstridskrafter	939	964	780	774

Tabell 5 Investeringsplan för vidmakthållande, arméstridskrafter (mnr)

Investeringsplan för anskaffning, arméstridskrafter (mnr)

Anskaffning och utveckling av nya investeringar anslaget 1:3	Budget 2018	Utfall 2018	Utfall 2017	Utfall 2016
Arméstridskrafter	1 980	1 777	1 207	1 322

Tabell 6 Investeringsplan för anskaffning, arméstridskrafter (mnr)

Marinmateriel

Inom marinmateriel har det under året levererats två utav fem livstidsförlängda bevakningsbåtar, HMS Rapp och HMS Stolt, 12 av 76 Stridsbåt 90 och RBS 15. HMS Pelikanen har levererats efter genomförda anpassningsåtgärder. På två fartyg av Kosterklass har antiubåtssystem mod 83 återmonterats vilket ökar den marina ubåtsjaktförmågan.

Viktigare leveranser, marinmateriel

Materielobjekt	Levererat antal (st)	Slutredovisning
Livstidsförlängning Bevakningsbåt	2	2020-09-30
Åtgärder HMS Pelikan	1	2018-05-30
Livstidsförlängning RBS 15	(redovisas inte här)	2018-10-17
Generalöversyn lätt trossbåt	12	2018-12-20
Livstidsförlängning stridsbåt 90	12	2021
AU-system MOD 83	2	2020

Tabell 7 Viktigare leveranser, marinmateriel

Viktigare beställningar, marinmateriel

Materielobjekt
Vidmakthålla Ubåt och ubåträddningssystem 20-22
Vidmakthålla Fartygsburen Led/sb/nav/sensorsystem 19-21
Vidmakthålla Sjöinformationssystem 19-21
Vidmakthålla Amfibiesystem 19-21
Vidmakthålla Minröjförband 19-21
Vidmakthålla Korvettförband 19-21

Tabell 8 Viktigare beställningar, marinmateriel

Investeringsplan, marinstridskrafter

Inom materielområdet marinmateriel utgörs de största ekonomiska utfallen av anskaffningen av nästa generations ubåt A26, nytt spaningsfartyg, livstidsförlängning av sjömålsrobot 15 och vidmakthållande av ubåt typ Gotland.

Utfallet inom anslagsposten 1:1.3 är högre än budget med anledning av att mer kostnader har upparbetats av FMV än vad som hade planerats. Förseningar inom halvtidsmodifiering av ubåt typ Gotland gör att det ekonomiska utfallet inom materielområdet understiger budget inom anslaget 1:3.

Investeringsplan för vidmakthållande, marinstridskrafter (mnkr)

Vidmakthållande av befintliga investeringar anslagspost 1:1.3	Budget 2018	Utfall 2018	Utfall 2017	Utfall 2016
Marinstridskrafter	1 208	1 381	803	1 115

Tabell 9 Investeringsplan för vidmakthållande, marinstridskrafter (mnkr)

Investeringsplan för anskaffning, marinstridskrafter (mnkr)

Anskaffning och utveckling av nya investeringar anslaget 1:3	Budget 2018	Utfall 2018	Utfall 2017	Utfall 2016
Marinstridskrafter	2 563	2 111	1 551	1 593

Tabell 10 Investeringsplan för anskaffning, marinstridskrafter (mnkr)

Flygmateriel

Inom flygmaterielområdet har det under året levererats regelverksuppfyllande arbete i form av elsäkerhetsåtgärder på Vidsele och Kallax samt väntplatsljus på Malmen och Kallax. Den första av nio modifierade Helikopter 14E har levererats vilket ökar den markoperativa förmågan. Leveranser har också skett av radarjaktroboten Meteor.

Bland förseningarna inom flygmateriel finns leverans nummer två av HKP14E och övningsammunition FAC.

Viktigare leveranser, flygmateriel

Materielobjekt	Levererat antal (st)	Slutredovisning
Tillgänglighetsåtgärder	(mängdmateriel)	2018-02-19
Väntplatsljus Malmen & Kallax	(mängdmateriel)	2018-02-19
Elsäkerhetsåtgärder Kallax	(mängdmateriel)	2018-02-13
Radarjaktrobot Meteor	(redovisas inte här)	2018-09-21
Modifierad Helikopter 14E	1	2022-05-30
VMS Tp 84	1	2019
Friktionsmätbil och friktionsmätvagn	14+3	2019
Telehjälm	250	2020

Tabell 11 Viktigare leveranser, flygmateriel

Viktigare beställningar, flygmateriel

Materielobjekt
Operatörsstolar S102
Vidmakthålla flygbassystem 19-21
Vidmakthålla Komnat Luft 19-21

Tabell 12 Viktigare beställningar, flygmateriel

Investeringsplan, flygstridskrafter

Utfallet inom anslaget 1:1.3 är lägre än budget med anledning av sänkta kostnader för vidmakthållande. Inom området flygmateriel är det största utfallet kopplade till utveckling och anskaffning av JAS 39 E och stridsflygsystem samt vidmakthållande av stridsflygsystem. Omförhandling av JAS Gripen har tidigare lagt utfall på anslag 1:3.

Investeringsplan för vidmakthållande, flygstridskrafter (mnkr)

Vidmakthållande av befintliga investeringar anslagspost 1:1.3	Budget 2018	Utfall 2018	Utfall 2017	Utfall 2016
Flygstridskrafter	2 211	1 780	2 326	2 748

Tabell 13 Investeringsplan för vidmakthållande, flygstridskrafter (mnkr)

Investeringsplan för anskaffning, flygstridskrafter (mnkr)

Anskaffning och utveckling av nya investeringar anslaget 1:3	Budget 2018	Utfall 2018	Utfall 2017	Utfall 2016
Flygstridskrafter	3 654	4 186	4 725	4 887

Tabell 14 Investeringsplan för anskaffning, flygstridskrafter (mnkr)

Lednings- och underrättelsemateriel

Inom området ledningsmateriel är lednings- och sambandsmateriel till förbanden samt uppgradering av radaranläggningar bland de mest betydelsefulla materielleveranserna.

Viktigare leveranser, Lednings- och underrättelsemateriel

Materielobjekt	Levererat antal (st)	Slutredovisning
Anskaffa ledningsstödsystem Hemvärn	21	2019
Anskaffning KomNod	(redovisas inte här)	2019
Ledningshytt splitterskyddad	(redovisas inte här)	2019
Anskaffning Krypto	(redovisas inte här)	2021
Bevakningssystem anläggning	(redovisas inte här)	2020
Sensoranpassning utbyggnad IFF	(redovisas inte här)	2020
Anskaffning Nätdoxsystem	(redovisas inte här)	2022
Utveckling Telekrigbataljon	(redovisas inte här)	2024
Förbered ersätt fasta sensorer	(redovisas inte här)	2020

Tabell 15 Viktigare leveranser, lednings- och underrättelsemateriel

Viktigare beställningar, lednings- och underrättelsemateriel

Materielobjekt
Test- och försöksmateriel BQ 18
Test- och försöksmateriel BQ 19
Utveckling ITF/CERT 19-21
Anskaffning FMN 18-21
Vidmakthålla PI-05 19-21
Vidmakthålla Sb- & ledningssystem 18-20
Vidmakthålla SENDNET 19 - 21
Vidmakthålla Strategiska nät 19-21
Utveckling krypto 18-20

Tabell 16 Viktigare beställningar, lednings- och underrättelsemateriel

Investeringsplan, operativ ledning

Utgifterna kopplade till materiel inom operativ ledning ligger i fas med budget dock med ett mindre underskridande på anslagsposten 1:1.3 och anslag 1:3. De största utfallen utgörs utav vidmakthållandet av strategiska nät, ledningsförmåga mark och utvecklingen av telekrigsbataljon.

Investeringsplan för vidmakthållande av operativ ledning (mnkr)

Vidmakthållande av befintliga investeringar anslagspost 1:1.3	Budget 2018	Utfall 2018	Utfall 2017	Utfall 2016
Operativ ledning	1 084	1 020	1 170	1 220

Tabell 17 Investeringsplan för vidmakthållande, operativ ledning (mnkr)

Investeringsplan för anskaffning, operativ ledning (mnkr)

Anskaffning och utveckling av nya investeringar anslaget 1:3	Budget 2018	Utfall 2018	Utfall 2017	Utfall 2016
Operativ ledning	1 401	1 271	1 573	1 139

Tabell 18 Investeringsplan för anskaffning, operativ ledning (mnkr)

Logistikmateriel

Viktiga leveranser inom området logistikmateriel omfattas av drivmedelsekipage för operativa transporter av främst flygdrivmedel, vattenrenare och skyddsglasögon för enskild soldat, ny hjälm för internationella insatser samt flerfunktionscontainrar och reservmaterielcontainrar. Leverans har också skett av materiel till åtta traumatroppar vilket förbättrar sjukvårdsförmågan. Under året har det kontinuerligt levererats uniformspersedlar i form av exempelvis kängor och fältuniformer.

Leverans inom strömförsörjning i form av 14 stycken Elverk 25 kVA har blivit försenad och har nytt planerat leveransdatum under 2019.

Viktigare leveranser, logistikmateriel

Materielobjekt	Levererat antal (st)	Slutredovisning
Skyddsglasögon	45 000	2020
Vattenrenare enskild soldat	2 000	2021
Drivmedelsekipage	12	2019
Flerfunktionscontainer	8	2019
Reservmaterielcontainer	4	2019
Traumatroppar	(mängdmateriel)	2020
Hjälm 18A	1 790	2019

Tabell 19 Viktigare leveranser, logistikmateriel

Viktigare beställningar, logistikmateriel

Materielobjekt
Vidmakthålla Drivmedelssystem 2019-21
Vidmakthålla Fältförplägnadssystem 19-21
Vidmakthålla Strömförsörjningssystem 2019-21
Vidmakthålla Bas- och underhållsutrustningssystem

Tabell 20 Viktigare beställningar, logistikmateriel

Investeringsplan, logistik

Utfallen inom materielområdet logistik utgörs till stor del av de anskaffade funktions- och reservmaterielcontainrarna, drivmedelsekipage, vidmakthållande av logistikledningssystem och vidmakthållande av personligt utrustningssystem. Vissa leveranser av personlig utrustning har dock uteblivit vilket har medfört ett lägre utfall än planerat inom anslagsposten 1:1.3.

Investeringsplan för vidmakthållande, logistik (mnkr)

Vidmakthållande av befintliga investeringar anslagspost 1:1.3	Budget 2018	Utfall 2018	Utfall 2017	Utfall 2016
Logistik	829	724	680	1 050

Tabell 21 Investeringsplan för vidmakthållande, logistik (mnkr)

Investeringsplan för anskaffning, logistik (mnkr)

Anskaffning och utveckling av nya investeringar anslaget 1:3	Budget 2018	Utfall 2018	Utfall 2017	Utfall 2016
Logistik	293	294	71	207

Tabell 22 Investeringsplan för anskaffning, logistik (mnkr)

Övrig materiel, tjänster och anläggningar

Inom området materiel, tjänster och anläggningar har det under året kontinuerligt skett materielrelaterade leveranser som är gemensamma eller inte faller inom tidigare redovisade materielområden.

Viktigare leveranser, övrig materiel, tjänster och anläggningar

Materielobjekt	Levererat antal (st)	Slutredovisning
Systemledning gemensamt	(redovisas inte här)	2019
Stöd till förmågeinriktning	(redovisas inte här)	2019

Tabell 23 Viktigare leveranser, övrig materiel, tjänster och anläggningar

Viktigare beställningar, övrig materiel, tjänster och anläggningar

Materielobjekt
Vidmakthålla ledningsplatser Plan 19-21

Tabell 24 Viktigare beställningar, övrig materiel, tjänster och anläggningar

Investeringsplan, stödfunktioner

Inom området stödfunktioner utgörs utfallet till stor del av återanskaffning av beredskapsvaror mot balanskonto, övrig försvarsmaktsgemensam materiel och utgifter inom området infrastruktur. Här ingår också andra områden, bl.a. IT-säkerhetsåtgärder, som fått ökad prioritet och därför medfört ökade kostnader jämfört med budget.

Investeringsplan för vidmakthållande, stödfunktioner (mnkr)

Vidmakthållande av befintliga investeringar anslagspost 1:1.3	Budget 2018	Utfall 2018	Utfall 2017	Utfall 2016
Stödfunktioner	1 187	1 400	1 524	1 480

Tabell 25 Investeringsplan för vidmakthållande, stödfunktioner (mnkr)

Investeringsplan för anskaffning, stödfunktioner (mnkr)

Anskaffning och utveckling av nya investeringar anslaget 1:3	Budget 2018	Utfall 2018	Utfall 2017	Utfall 2016
Stödfunktioner	1 115	1 151	1 033	369

Tabell 26 Investeringsplan för anskaffning, stödfunktioner (mnkr)

Materielinvesteringar

Resultatredovisning planerade och beställda investeringar

Försvarets makt ska redovisa resultatet av planerade och beställda investeringar. Eventuella avvikelser mot ursprunglig budget, efterföljande beslut och tidigare resultatredovisningar ska särskilt redovisas. Konsekvenser av avvikelser och vidtagna åtgärder ska kommenteras. Redovisningen ska omfatta ekonomi, tid och förmåga. Investeringar som slutlevererats till Försvarets makt under året ska slutredovisas.

RB p 10

Försvarets makt ska med stöd av Försvarets materielverk redovisa prognoser för fullgörande av beställda materielinvesteringar inom stridsflyg- och undervattensområdet. Redovisningen ska utgå från den planering som låg till grund för regeringsbesluten i ärendena. Prognoserna ska omfatta tid, teknik, ekonomi, kravuppfyllnad och risk.

Redovisningen är uppbyggd på följande sätt:

Resultatredovisning 2018 – Kortfattad redovisning av investeringens status avseende t.ex. eventuella leveranser, om investeringen har beställts under året eller när den planeras att beställas. Avvikelser som inträffat under 2018 redovisas, likaså vidtagna åtgärder för att omhänderta eventuella förseningar och/eller kostnadsfördringar. Om investeringen ännu inte påbörjats så redovisas bara investeringens omfattning. I de fall redovisningen innehåller klassificerad information så hänvisas till underbilaga 2.1 (H/S). För investeringar inom stridsflyg- och undervattensområdet redovisas en prognos för fullgörande av projekten enligt underbilaga 2.1 (H/S).

Ekonomisk redovisning 2018 – En prislägesjusterad finansiell uppföljning mot den beslutade utgiftsramen redovisas i underbilaga 2.2 (SK).

I redovisningen ingår investeringar som beslutats av Regeringen som enskilda investeringar, se innehållsförteckning nedan. Vissa investeringar är ännu inte beställda på grund av de ekonomiska förutsättningar som gällde 2018, dessa är nu återlagda i BU20 och avses beställas. Se respektive berörd investering.

Resultatredovisning materielinvesteringar

Artillerisystem 08 (Archer)	10
Anskaffning bataljonsartilleri.....	10
Statushöjning granatgevär.....	10
Pv-förmåga motoriserad skyttebataljon.....	11
Brobandvagn	11
Uppgradering av stridsvagn 122	11
Uppgradering av stridsfordon 90.....	12
Pansarterrängbil 360	12
Bandvagn 410 (kompletterande slutredovisning).....	13
Anskaffning lastbilar (15-17).....	13
Anskaffning lastbilar 18-22.....	13
Insatsförmåga luftvärn	14
Anskaffning medelräckviddigt luftvärn	14
Mörkerstridsutrustning grupp/pluton	14
Anskaffning bojåtar.....	15
Halvtidsmodifiering av korvett typ Gävle.....	15
Åtgärder korvett Visby.....	16
Halvtidsmodifiering av dykfartyg typ Spårö.....	16
Nästa generations ubåt (A-26)	16

Spaningsfartyg	17
Omsättning Sonar 618.....	17
Livstidsförlängning Stridsbåt 90 steg 2.....	18
Uppgradering av stridsbåtar	18
Halvtidsmodifiering ubåt typ GOTLAND	18
Ersättning av lätt torped	19
Anskaffning Länk 16 och Länk 22.....	19
Anskaffning Sjömålsrobot	20
Livstidsförlängning TP 84.....	20
Radarjaktrobot METEOR	21
Stridsflygplan JAS 39 E.....	21
Helikopter 14	21
Helikopter 16 (slutredovisning)	22
Omsättning materiel JAS 39	22
Informationsinfrastruktur	22
Satellitkommunikation	23
Materiel till Telekrigsbataljonen	23
Anskaffning Krypto 17-20.....	23
ISUS nät	23
Ledningsförmåga mark (SLB, GTRS, Komnod)	24
Anpassning telekom ledningsplats	24
Anskaffa yttäckande taktiskt samband.....	25
Stridsledningscentral	25

Artillerisystem 08 (Archer)

Definition av objektet

REMO Haubits 77B ARCHER omfattar REMO samt utveckling och anskaffning av Artillerisystem ARCHER bestående av pjäs, ammunitions hanteringssystem, underhållsutrustning och publikationer.

Resultatredovisning 2018

Ursprungligen bestod Projekt ARCHER av en anskaffning av 24 artilleripjäser ARCHER för insatsorganisationen. Regeringen har beslutat om anskaffning av ytterligare 12 artilleripjäser ARCHER för placering i förbandsreserven och 12 artilleripjäser ARCHER avsedda för försäljning (leverans av dessa 12+12 har inte påbörjats). Driftöverlämning till Försvarsmakten har genomförts och 24 artilleripjäser ARCHER har nu levererats till Försvarsmakten för 91. och 92. Artilleribataljonen.

Avvikelse

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Förändringar i planerad driftsättning

Ingen avvikelse.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Anskaffning bataljonsartilleri

Definition av objektet

Anskaffa bataljonsartilleri 17-20 omfattar anskaffning av granatkastare monterad i en tornlösning till befintliga stridsfordon 90. Den stridsfordonsmonterade granatkastarens benämning är granatkastarpansarbandvagn 90 (GRKPBV 90).

Resultatredovisning 2018

Den första leveransen av system är planerad till första kvartalet 2019.

Avvikelse

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Statushöjning granatgevär

Definition av objekt

Övergripande syfte med detta objekt är att långsiktigt ge granatgevärssystemet en avancerad uppgradering av systemets förmåga. Omfattar anskaffande av mer kvalificerade riktmedel.

Resultatredovisning 2018

Uppdraget är inte beställt men bereds för beställning 2019 eller 2020.

Avvikelse

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Pv-förmåga motoriserad skyttebataljon

Definition av objekt

I enlighet med regeringsbeslut så ska pansarvärnsförmågan i de motoriserade bataljonerna stärkas. Insatsorganisation 18 innefattar två motoriserade bataljoner vilka innefattar tre pansarvärnsrobotplutoner vardera. Objektet omfattar skjutande system, robotar, underhållsmateriel och utbildningsmateriel för dessa sex pansarvärnsrobotplutoner och utbildning vid två utbildningsplatser.

Resultatredovisning 2018

Uppdraget är inte beställt men bereds för beställning 2019 eller 2020.

Avvikelse

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Brobandvagn

Definition av objektet

Anskaffa brobandvagn steg 1 omfattar tre brolägningsfordon baserade på svenska tillhandahållna stridsvagn 121 chassier samt tre broar till varje fordon. I beställningen ingår också reservdelar för tre års förbrukning, verktygssatser, utbildningssimulator samt dokumentation.

Anskaffa brobandvagn steg 2 omfattar ytterligare tre brolägningsfordon med tre broar till varje fordon. I beställningen ingår även anskaffning av transport- och hanteringssystem av både brobandvagnar och broar för samtliga sex brobandvagnssystem.

Resultatredovisning 2018

Brobandvagn steg 1 slutredovisades 2017. En brobandvagn 120 tillhörande steg 2, med tillhörande broar, reservmateriel samt underhållsutrustning har levererats under 2018.

Avvikelse

Förenad leverans av befattningssimulator samt slutlig utgåva av dokumentationen.

Förändringar i planerad driftsättning

Första besättningsutbildningen är genomförd 2018.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Avvikelseerna bedöms kunna hanteras inom avtalad tid och ekonomi.

Uppgradering av stridsvagn 122

Definition av objekt

Uppgradering strv 122 innebär livstidsförlängning av delar av befintligt stridsvagnsbestånd och till del utökad operativ förmåga genom integration av ett nytt ledningsstödsstödssystem (SLB), vilket innebär utökad förmåga att leda och utbyta information upp till och med bataljonsnivå. Objektet innefattar i huvudsak integrering av nytt stridsledningssystem samt i mindre omfattning livstidsförlängande åtgärder samt verktyg och reservdelar för tre års fredsdrift. RENO strv 122 genomförs på fyra mekaniserade bataljoner samt stridsgrupp Gotland. Utökning av uppdraget med stridsvagnar för Stridsgrupp Gotland beställdes under 2017. Objektet är till del knutet till de regeringsbeslut som rör Ledningsförmåga mark (SLB, TGR och Komnod).

Resultatredovisning 2018

Inga leveranser av materiel till Försvarets makt har genomförts under 2018. Första leverans av uppdaterade fordon planeras till 2019.

Avvikelse

Inga avvikelser

Förändringar i planerad driftsättning

Stridsvagnar tillhörande Stridsgrupp Gotland har tillkommit i den fortsatta införandeplaneringen med anledning av lagd tilläggsbeställning.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Uppgradering av stridsfordon 90

Definition av objektet

Uppgradering strf 90 innebär livstidsförlängning av delar av befintligt vagnsbestånd och till del utökad operativ förmåga genom integration av ett nytt ledningsstödsstödssystem (SLB), vilket innebär utökad förmåga att leda och utbyta information upp till och med bataljonsnivå. Objektet syftar till att integrera Försvarets nya stridsledningsstödsstödssystem för bataljon (SLB) och livstidsförlänga erforderligt antal stridsfordon för IO18 förmågebehov. Uppgradering av stridsfordon 90 familjen samt verktyg och reservdelar för tre års fredsdrift har beställts. Objektet innefattar i huvudsak integrering av nytt stridsledningssystem (SLB), takmonterad ksp58 samt i mindre omfattning livstidsförlängande åtgärder. Utökning av uppdraget med stridsfordon för Stridsgrupp Gotland beställdes 2017. Objektet är till del knutet till regeringsbeslut som rör Ledningsförmåga mark (SLB, TGR och Komnod).

Resultatredovisning 2018

Inga leveranser av materiel till Försvaretsmakten har genomförts under 2018. Första leverans av uppgraderade fordon planeras till 2019.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Stridsfordon tillhörande Stridsgrupp Gotland har tillkommit i den fortsatta införandeplaneringen med anledning av lagd tilläggsbeställning.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Pansarterrängbil 360

Definition av objekt

Försvaretsmakten anskaffar nytt splitterskyddat fordon. Anskaffningen avser 113 fordon till de motoriserade skyttebataljonerna (motskbat). Före 2015 levererades 42 fordon till 71.motskbat. Under 2016 påbörjades utbildning och uppsättande av 12.motskbat. Anskaffning av systemmateriel har utökats inom ramen för liggande beställning av patgb 360.

Resultatredovisning 2018

Under 2018 har FMV levererat verktygs- och reservdelssatser, studierapport över förmåga att med kvalificerade sensorer kunna upptäcka mål och leda indirekta verkanssystem på långa avstånd för motoriserade skyttebataljoner, studierapport över utvecklad förmåga till direktriaktad verkan för motoriserade skyttebataljoner, del av systemmateriel och delredovisning av uppdraget.

Avvikelser

Slutleverans av hela systemet inklusive underhållssystem, systemmateriel och dokumentation beräknas genomföras 2019.

Förändringar i planerad driftsättning

Systemet driftsatt.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Bandvagn 410 (kompletterande slutredovisning)

Definition av objekt

Objektet splitterskyddad bandvagn omfattar sammanlagt 150 st bandvagnar i varianterna trupptransport, ambulans, ledning och logistik. Utöver dessa beställningar finns även en anskaffning av systemmateriel till bv 410 som ej omfattas av denna redovisning.

Resultatredovisning 2018

Uppdraget är slutlevererat och slutredovisades i årsredovisningen 2017. Under 2018 har FMV lämnat slutrapport och uppdraget slutreglerades ekonomiskt.

Avvikelser

Inga avvikelser

Förändringar i planerad driftsättning

Materiel har tagits i drift inom Försvarsmakten.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga avvikelser.

Anskaffning lastbilar (15-17)

Definition av objektet

Redovisningen omfattar anskaffning av 35 st min- och splitterskyddade samt 120 st oskyddade terränglastbilar. Ramavtal är upprättat i ett gemensamt projekt mellan FMV och Norska FLO (numera *Norwegian Defence Material Agency, NMDA*).

Resultatredovisning 2018

Under 2018 har 90 st. fordon levererats.

Avvikelser

Uppdraget har försenats minst två år beroende på leveransförseningar hos leverantören.

Förändringar i planerad driftsättning

Två års försening i driftsättningen av fordonen.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Anskaffning av enklare fordon via andra avtal och livstidsförlängande åtgärder på äldre fordon har genomförts utanför detta uppdrag för att till del hantera konsekvenserna av förseningen. Kvarstående konsekvenser har hanterats genom en prioritering av behoven i tilldelningen till förband.

Anskaffning lastbilar 18-22

Definition av objekt

Anskaffning av fordon enligt regeringsbeslut Fö2016/01629/MFU från 2016-12-08. Objektet avser anskaffning av fordon till krigsorganisationen för att täcka nya behov samt ersätta äldre slitna fordon.

Resultatredovisning 2018

Uppdraget är inte beställt men bereds för beställning 2020.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Insatsförmåga luftvärn

Definition av objekt

Objekt omfattar anskaffning av lavetter till robot 98 (Rb 98) installerad på bv 410. Befintliga sensorer underrättelseenhet 23 (UndE 23) och pulsspaningsradar 91 (PS 91) samt eldenhet 97 (EldE 97) renoveras. I Objektet ingår även anskaffning av ledningsplats för luftvärnsförbanden samt anpassning av ledningsstrukturer för luftvärnsförbanden.

Nytt objekt Kompletteringsanskaffa IRIS-T beslutades av Regeringen under 2015.

Resultatredovisning 2018

Rapport levererad 2018-06-30. Ytterligare 1 st. dellerans av Rb 98 inom ramen för beställningen ”Kompl. IRIS-T” har gjorts.

Genomförda leveranser under 2018 redovisas nedan.

FMV har mottagit leveranser av PS 91 (dock ej kompletta) samt genomfört utbildning (Operatör och Teknikerkurs) för försvarsmaktens personal.

FMV har mottagit leverans av de första Lavett 98 från Diehl samt StriE 98 från Svekon. Även utbildning (operatörsutbildning) på EldE 98 har genomförts för försvarsmaktens personal.

Försvarsmaktens personal som genomgått utbildning på PS 91 samt EldE 98 (Lavett 98 och StriE 98) kommer att ges möjlighet till fördjupning/förkovring (inom FMV regi) på den materiel som FMV mottagit.

Avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Förändringar i planerad driftsättning

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Anskaffning medelräckviddigt luftvärn

Definition av objekt

Objektet omfattar anskaffning av medelräckviddigt luftvärnssystem (Patriot) till två luftvärnsbataljoner. I objektet ingår också anskaffning och integrering av materiel som krävs för att det medelräckviddiga och korträckviddiga (eldenhet 98) luftvärnet ska kunna verka integrerat inom luftvärnsbataljonerna och i luftförsvaret som helhet.

Redovisningen omfattar anskaffa medelräckviddigt luftvärn enligt regeringsbeslut Fö2017/01219/MFU, Fö2018/00864/MFU med datum 2018-08-02. Försvarsmakten beställde uppdraget 2018-08-03.

Resultatredovisning 2018

Inga leveranser har genomförts under 2018.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Mörkerstridsutrustning grupp/pluton

Definition av objekt

Objektet avser anskaffning av mörkerstridsutrustning soldat som möjliggör observation och verkan i mörker. Vilket ger en förmåga att verka under dygnets alla timmar.

Försvarmakten har lämnat in en ny hemställan enligt investeringsplanen i BU 18 som sedan blev framflyttat ytterligare i samband med hemställan i BU19K med planerad beställning 2021.

Resultatredovisning 2018

Beredning av ny regeringshemställan i investeringsplanen pågår.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Prognos för fullgörande av projektet

Anskaffningen är i dagsläget inte beställd till FMV.

Anskaffning bojbåtar

Definition av objektet

Genom det ekonomiska tillskott som tillförts enligt regeringens inriktningsbeslut för Försvarmaktens verksamhet 2016-2020 är inriktningen att sex bevakningsbåtar ska modifieras till bojbåtar i syfte att öka förmågan till undervattensspaning och ubåtsjakt inomskärs. Efter leverans tillförs bojbåtarna till 31. och 41. korvettdivisionen.

Resultatredovisning 2018

Modifiering av fartygen till bojbåt är beställd till FMV och de två första fartygen har påbörjat sin modifiering på varv. Modifieringen av bevakningsbåt 80 omfattar anpassning och installation av passiv sonarboj samt analysystem på sex stycken bevakningsbåt 80. Utöver det genomförs statusinventering och 6-års översyn samt byte av huvudmotor, omsättning av värmepanna och livstidsförlängning av ventilationssystem.

Skriftlig redovisning av genomförd verksamhet från konstruktionsfasen enligt FMV skrivelse 18FMV3501-30:1.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Halvtidsmodifiering av korvett typ Gävle

Definition av objektet

Redovisningen omfattar projektet AA.2022202 HTM kv typ Gle. Regeringen gav sitt godkännande till projektet 2017-06-30. Anskaffningsobjektet omfattar halvtidsmodernisering av två korvetter typ Göteborg; HMS Gävle och HMS Sundsvall. Fartygsklassen benämns därefter korvett typ Gävle. Åtgärderna syftar till att fartygsklassen ska vara operativ som korvett intill sex år efter genomförda åtgärder. Sjöfartsområdet för korvett typ Gävle reduceras till A (100) vilket begränsar operationsområdet till primärt Östersjön och Västerhavet. Två fartyg levereras till Försvarmakten år 2020.

Resultatredovisning 2018

Skriftlig delredovisning, inkluderande *Critical Design Review (CDR)*, "Rapport 2" enligt FMV skrivelse 17FMV3544-14:1 daterad 2018-10-12.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Åtgärder korvett Visby

Definition av objektet

Sedan fartygen tagits i drift har ett antal vidmakthållande behov identifierats som behöver åtgärdas för att säkerställa operativ förmåga intill planerad senarelagd halvtidsmodifiering. Bland större kostnadsdrivande åtgärder märks främst:

- Omsättning av drivaggregat till generatorer och eldistributionssystem
- Omsättning av lågfartsmaskineri
- Omsättning av delar till referensdatadistributionssystemet
- Anskaffning av reservdelar och utbytesenheter.

Resultatredovisning 2018

Uppdraget beställdes 2017-09-18. Under 2018 har ett fartyg levererats med delar av avtalad omfattning. Vissa modifieringar är senarelagda och genomförs 2019 och 2020.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Halvtidsmodifiering av dykfartyg typ Spårö

Definition av objekt

Redovisningen omfattar projektet halvtidsmodifiering av dykfartyg typ Spårö. Regeringen gav sitt godkännande till projektet 2013-01-10.

Försvarmakten avser lämna in en ny hemställan enligt Investeringsplanen i BU 20.

Resultatredovisning 2018

Uppdraget är inte beställt av Försvarmakten till FMV. Beredning av ny regeringshemställan i investeringsplanen pågår.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Genomförandet av uppdraget har förskjutits i Försvarmaktens planering.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Prognos för fullgörande av projektet

Bredning inför beställning pågår för modifiering av dykfartyg typ Spårö.

Nästa generations ubåt (A-26)

Definition av objektet

Redovisningen omfattar projekt NGU/A26 som omfattas av nybyggnation av två ubåtar. Nästa Generation Ubåt (NGU) var ett konceptuellt namn på de studier av ny ubåt som nu övergått efter konstruktions- och produktionsfas till att benämnas som projekt A26.

Resultatredovisning 2018

Genomförda leveranser redovisas fram till 2018-12-31.

Kopplat till gällande beställning mellan myndigheterna har under perioden 2015-2018 årligen delredovisningar avseende genomförd verksamhet och projektläget levererats till Försvarsmakten (totalt 4 st.).

Leveranser från industrin till FMV 2018:

- Rapporter angående bl. a. systemsäkerhet, konstruktionsprov och projektstatus.
- Uppdaterat systemunderlag.
- Konstruktionsunderlag i form av 3D-CAD ritningar av rumsarrangemang och produktionsritningar har levererats.
- Rumsarrangemanget har fastställts.
- Fortsatta leveranser av verifieringsprocedurer och verifieringsrapporter.
- Utbildnings- och dokumentationsplaner.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Försvarsmakten erhöll under 2015 ett regeringsbeslut avseende anskaffning av NGU. I anslutning till Försvarsmaktens beställning tecknade FMV byggnationskontrakt med Saab Kockums AB 2015-06-30. Kontraktet är ett incitamentskontrakt med tak- och minimipris, Försvarsmakten har takpris i sin offert från FMV. Ekonomisk redovisning enligt ovan är kopplad till nytt pågående uppdrag avseende A26. Tidigare beställning mellan myndigheterna omförhandlades i samband med det nya uppdraget.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Prognos för fullgörande av projektet

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Spaningsfartyg

Definition av objektet

Anskaffning av nytt signalspaningsfartyg omfattar ersättare till HMS Orion. På fartyget ska FRA installera nödvändig spaningsutrustning. FRA utrustning och installation av denna ingår inte i denna redovisning.

Resultatredovisning 2018

Konstruktionsfas är slutförd och byggnationsfas är påbörjad.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Omsättning Sonar 618

Definition av objekt

Objektet omfattar anskaffning av ersättare till befintlig Sonar 618 som används av 17. bevakningsbåt-kompaniet.

Resultatredovisning 2018

Uppdraget är inte beställt men bereds för beställning 2020 eller 2021.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Prognos för fullgörande av projektet

Omsättningen av Sonar 618 är i dagsläget inte beställd till FMV.

Livstidsförlängning Stridsbåt 90 steg 2

Definition av objektet

Uppdraget offererades Försvarsmakten 2017-06-16 och beställdes 2017-06-30. Objektet syftar till genomförande av livstidsförlängande åtgärder på resterande stridsbåt 90 H för 2. amfibiebataljonen, 17.

bevakningsbåtskompaniet, Marinbasen och hemvärnets behov. Objektet innefattar 76 stycken stridsbåt 90 H som skall samordnas med AI.2750401 LTF strb 90 Amf, i syfte att tillgodose upphandling av materiel och erfarenheter från tidigare uppdrag.

Leverans 2018-2021.

Resultatredovisning 2018

Båt 1-12 är levererade Q4 2018.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Uppgradering av stridsbåtar

Definition av objektet

Uppdraget offererades Försvarsmakten 2017-06-16 och beställdes 2017-06-22. Objektet omfattar nybyggnation av 18 stycken stridsbåt 90 HSM inklusive vapenstationer för integration ombord.

Resultatredovisning 2018

Critical Design Review (CDR) Strb 90 HSM levererad Q2 2018.

Avvikelser

Inga avvikelser i pågående produktion. Den beslutade beställningen skiljer sig från tidigare planerad beställning och har ett lägre belopp. Minskningen har beslutats i ÖB avvägningsbeslut.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Halvtidsmodifiering ubåt typ GOTLAND

Definition av objektet

Objektet omfattar halvtidsmodifiering av två ubåtar av Gotlandsklass. Objektet omfattar inte de sensoranskaffningar som genomförs samordnat under halvtidsmodifieringen (sonar, övningssimulator och radarvarnare). Dessa anskaffningar är egna uppdrag, som av tidsskäl, sammanförts till samma tidsperiod som halvtidsmodifieringen.

Resultatredovisning 2018

Kopplat till gällande beställning mellan myndigheterna har under perioden 2015-2018 årligen delredovisningar avseende genomförd verksamhet och projektläget levererats till Försvarsmakten (totalt fyra stycken).

Leveranser från industrin till FMV 2018:

- Verksamhet kopplad till underleverantörsmilstolpe innebärande ubåt nr 2 sammansvetsad
- Verksamhet kopplad till milstolpe första gångdag ubåt nr 1 (delleverans)
- Besättningsutbildningar avseende halvtidsmodifiering (HTM)-konfiguration
- Dokumentation i preliminär utgåva avsedd för provverksamhet till sjöss
- Utbildningsanläggning i HTM-konfiguration

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Prognos för fullgörande av projektet

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Ersättning av lätt torped

Definition av objektet

Redovisningen omfattar anskaffning och vidmakthållande av nytt lätt torpedsystem som ersättare för torpedsystem 45. Redovisningen omfattar integration på de plattformar som systemet skall kunna verka från efter anskaffning.

Resultatredovisning 2018

Under perioden 2015-2018 har årligen delredovisningar avseende verksamhet och projektläget levererats till Försvarsmakten.

Leveranser från industrin till FMV 2018:

- *Test readiness Review* (TTR) för prototypfarkost R1 genomförd och rapporterad.
- *Post Test Review* (PTR) efter genomförda sjöprover med prototypfarkost R1 genomförd och rapporterad.
- *Test readiness Review* (TTR) inför Tank- och Stångprover med prototypmålsökare genomförd och rapporterad.
- *Critical Design Review* (CDR) för prototypfarkost R2 genomförd och rapporterad.
- *Critical Design Review* (CDR) mjukvarumässigt för prototypmålsökaren till R2 genomförd och rapporterad.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Prognos för fullgörande av projektet

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Anskaffning Länk 16 och Länk 22

Definition av objektet

Objektet innebär anskaffning och integrering av taktisk interoperabel data länk (16- och Länk 22) funktionalitet på korvett typ Visby, korvett typ Gävle samt HMS Carlskrona. Installerad datalänk medför även förutsättningar för ökat utbyte med flygvapnet samt luftvärnsförbanden.

Uppdraget skall också anskaffa och installera marin C2-system på resterande korvett typ Visby samt HKV/INS/MTS.

Resultatredovisning 2018

Inga leveranser till Försvarmakten under perioden.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Anskaffning Sjömålsrobot

Definition av objektet

Omfattar utveckling och serieanskaffning av en ny generation sjömålsrobotsystem med en robottyp för korvett typ Visby (RBS 15 Mk 3+) och en robottyp för JAS 39E (RBS 15F ER).

Resultatredovisning 2018

Inga leveranser till Försvarmakten under perioden.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Livstidsförlängning TP 84

Definition av objektet

Livstidsförlängning (LTF) TP 84 skall säkerställa driften till lägsta nivå för civila och militära krav av flygplan TP 84 till omkring 2030. LTF TP 84 innefattar vidmakthållande och taktisk utveckling med tillhörande reservdelar, teknisk support samt auktorisation av stödsystem, samt initialt teknisk utbildning med mera. LTF TP 84 inplaneras under perioden 2019-2021.

Följande uppgifter ingår i denna beställning:

- Förmågeutveckling med utbytesenheter och reservdelar till flygplan,
- Teknisk support efter leverans av de flygplan som har genomgått LTF TP 84,
- Säkerställ att teknisk initialutbildning genomförs under modifieringen LTF TP 84.

Resultatredovisning 2018

Under 2018 har FMV mottagit anbud från möjliga leverantörer. Analys av dessa är genomförd och FMV avvaktar nu beslut från Försvarmakten innan upphandlingen slutförs. FMV har på försvarmaktens uppdrag beställt *Government Furnished Equipment* (GFE), som är en delmängd av materielen som LTF TP 84 omfattar och som det bara finns en leverantör av (FMS – direktanskaffning från US Army).

Avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Förändringar i planerad driftsättning

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Radarjaktrobot METEOR

Definition av objektet

Redovisningen långräckviddig flygburen jaktrobot omfattar anskaffning och integration av ny radarjaktrobot, Meteor, till JAS 39C/D och JAS 39E.

Resultatredovisning 2018

Följer leveransplan.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga förändringar.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Stridsflygplan JAS 39 E

Definition av objektet

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Resultatredovisning 2018

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Förändringar i planerad driftsättning

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Prognos för fullgörande av projektet

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Helikopter 14

Definition av objekt

Anskaffa Helikopter 14-systemet genom beställning av 18 medeltunga helikoptrar av typen NH90 från tillverkaren NH Industries. Objektet omfattar även uppdragsutrustningar, specialverktyg, specialutrustning, publikationer, dokumentation, utbildning och utbildningsmateriel (träningssystem). Systemberoenden finns inom funktionen taktisk datalänk, då särskild nationell datalänk för kommunikation med sjöstridskrafterna behövs.

Resultatredovisning 2018

En HKP 14E, den första i slutlig konfiguration, har mottagits av Försvarets samt ett antal uppdragsutrustningar och underhållsutrustningar.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

En modifiering (*retrofit*) av HKP 14A, B, och D till version E och F pågår med för närvarande åtta helikoptrar. Vissa förseningar har uppstått och slutleveransen är nu aviserad till 2022.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Fortsatta toppmöten mellan FMV och NHI/Airbus är av betydelse för att säkerställa modifieringsplanen.

Helikopter 16 (slutredovisning)

Definition av objektet

Anskaffa Helikopter 16-systemet genom beställning av 15 st UH 60M (*Black Hawk*) via FMS (direktanskaffning från US Army). Anskaffningen omfattar även uppdragsutrustningar, specialverktyg, specialutrustning, publikationer, dokumentation, utbildning och utbildningsmateriel (träningssystem).

Resultatredovisning 2018

Uppdragsutrustningar och ytterligare underhållsmateriel har tillförts systemet.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Modifiering av IK-systemet till *IFF Mode 5* inplaneras.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga avvikelser.

Omsättning materiel JAS 39

Definition av objekt

Objektet omfattar nödvändig omsättning av hårdvara inom flygmaterielsystem 39 utifrån systemlivscykelplan.

Resultatredovisning 2018

Uppdraget är inte beställt men bereds för beställning.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga avvikelser.

Informationsinfrastruktur

Definition av objekt

Försvarsmakten har under år 2018 arbetat med det interna uppdrag som ska leda till ett nytt ledningsstödsystem inklusive kringliggande infrastrukturer som kommunikation och datacenter. Systemet ska kunna hantera information upp till Hemlig/Top Secret. Verksamheter ur HKV och MUST ska kunna nyttja flertalet olika tjänster och mjukvaror, exempelvis telefoni, dokument- och informationshanteringssystem, analysverktyg, logistik och krigsorganisationshantering. Därmed är detta system en ersättare för ISUS (delvis), LIFT (delvis) och IOR. Där det beskrivs delvis, i framtiden ska dessa system kompletteras med ett Hemligt/Secret-system.

Resultatredovisning 2018

LEDS CIO har tillsammans med verksamheterna omhändertagit de första delarna avseende verksamhets- och systemutveckling av detta nya Hemlig/Top Secret-system. Där flertalet av huvudaktiviteterna har genomförts för att bygga denna nya infrastruktur och användarmiljö. Systemet har genomfört myndighetens initiala auktorisations- och ackrediteringssteg avseende säkerhetsmålsättning och preliminär systemlösning, där nästa steg är att besluta om den centrala ackrediteringen. Således är systemet idag producerat i en referensmiljö som motsvarar en skarp driftmiljö.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändring i planerade driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Satellitkommunikation

Definition av objekt

Redovisningen omfattar Satellitkommunikation enligt bemyndigande från regeringen 2013-02-28 Fö2011/1868/MFU, Bemyndigande att anskaffa transmissionssystem för satellitkommunikation, samt materieluppdrag med koppling till Satellitkommunikation.

Resultatredovisning 2018

Under 2018 har FMV levererat förstärkare för omsättning på de befintliga strategiska antennerna. Delar av uppdraget har beställts under året. Nästa del av uppdraget är inplanerat för initiering 2025

Avvikelser

Inga avvikelser

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Materiel till Telekrigsbataljonen

Definition av objekt

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Resultatredovisning 2018

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Förändringar i planerad driftsättning

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Anskaffning Krypto 17-20

Definition av objekt

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Resultatredovisning 2018

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Förändringar i planerad driftsättning

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Se underbilaga 2.1 (H/S).

ISUS nät

Definition av objekt

Se underbilaga 2.1 (H/S).

Resultatredovisning 2018

Uppdraget är beställt för 2018, planerad anskaffning och implementation av hårdvara samt nätverksutrustning pågår enligt plan.

Avvikelser

Inga avvikelser

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Ledningsförmåga mark (SLB, GTRS, Komnod)

Definition av objektet

Försvarsmakten har av regeringen fått godkännande att anskaffa objekten *Ground Tactical Radio System* (GTRS) 14-18, Stridsledning bataljon (SLB) etapp 2 samt Kommunikationsnod (Komnod). Hemställan inlämnades i tre separata delar, men regeringsbeslutet lämnades som "Ledningsförmåga Mark" där de tre hemställan (inklusive reovering strv 122) hanterades samlat.

Resultatredovisning 2018

FMV har genomfört systemöverlämning av *Batalion Management System* (BMS) 2.1 bestående av bl. a. SLB, GTRS 1.0 och Komnod 2.0 september 2018. Förberedelser för installation i plattformar har gjorts genom framtagning av fordonsspecifika konfigurationer för Komnod. Arbetet fortskrider med BMS 3.0. I den ingår integration av GTRS 14-18 samt applikationer för att stödja brigadledningsförmåga. GTRS-enheterna genomgår för närvarande integrationsprov inom ramen för införandeförsök på Livgardet under 2018 och 2019.

Avvikelser

Uppdrag inom ramen för Ledningsförmåga mark har under 2018 omförhandlats i tid och uppgift syftande till att omhänderta ett stegvist införande och tydligare samordna verksamheten med andra uppdrag inom materielområdet för inriktning mot nytt brigad- och bataljonsledningssystem.

Förändringar i planerad driftsättning

Införandeplanen för BMS kan påverkas om fordonsanpassningar försenas.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Försvarsmakten har tillsatt ett införandeprojekt för att förbandssätta ledningsförmåga mark.

Anpassning telekom ledningsplats

Definition av objektet

Anpassning av telekom ledningsplatser bidrar till att sammanhålla delleranser för bataljons- och brigadledningsplaster.

Resultatredovisning 2018

Stabsplatser för införandeomgång 8 till 10 har levererats enligt plan.

Avvikelser

Uppdraget har under 2018 omförhandlats i tid och uppgift syftande till att samordna verksamheten med andra uppdrag inom materielområdet med anledning av reducerade ekonomiska rader för fortsatt inriktning mot brigad- och bataljonsledningssystem.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Åtgärd att samordna med uppdrag inom ramen för brigadledning ger bättre förutsättningar att kunna leverera kompletta ledningssystem till förband.

Anskaffa yttäckande taktiskt samband

Definition av objektet

Objektet ska tillhandahålla en sammanhängande telekommunikationsinfrastruktur på taktisk och stridsteknisk nivå baserat på Mobilt kärnnät (MKN). Syftet med anskaffningen är bl. a. att vissa tjänster i det strategiska nätet ska kunna tillhandahållas, distribueras och nyttjas av abonnenter i det mobila nätet.

Objektet ska säkerställa möjlighet till distribution av bl. a. följande funktioner och tjänster över ytan:

- Yttäckande talsamband (öppen/restricted/secret)
- Tal från publika telenätet (PSTN)
- Yttäckande meddelandehantering
- Internet till taktiska staber
- Stridsledningsstöd
- Lägesbild för respektive ledningsnivå
- Logistikledningsstöd

Resultatredovisning 2018

Inga leveranser till Försvarsmakten under perioden.

Avvikelser

Inga avvikelser.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Bedöms i detta skede inte nödvändigt.

Stridsledningscentral (slutredovisning)

Definition av objektet

Redovisningen Stridsledningscentral/-system (C2STRIC/Strics) omfattar vidmakthållande av C2STRIC/Strics med ingående komponenter under tidsperioden 2014-2017. Att observera är att detta objekt belastar anslaget 6.1:4 till skillnad från övriga redovisningar.

Resultatredovisning 2018

FMV utför, på uppdrag från Försvarsmakten, kontinuerligt vidmakthållande av levererad systemfunktion vid de platser där aktuella systemelement är integrerade mot angränsande system. Denna verksamhet omfattar även en utvecklingsmodell som möjliggör erforderliga uppdateringar av systemelementen i relation till samverkande system för att säkerställa kontinuerlig samfunktion.

Vald utvecklingsmodell ger fördelarna att genomförda större investeringar i kompetens och programvara kan bevaras och återanvändas för andra tillämpningar med tillhörande ekonomiska besparingar. Ett exempel på detta är att STRIC produktfamilj, inom ramen för annat uppdrag, nyligen utökats med C2Bat vilket gett strilbataljonen ett ledningsstödssystem med erforderlig säkerhetsarkitektur.

C2STRIC 6.0 ersätter befintliga C2STRIC 5.3-system och placeras därvid i stridsledningscentraler, på ledningsenheter och på HKV/AOC.¹ På ledningsträningsanläggning (LTA) kommer hädanefter C2STRIC-funktionaliteten endast att utgöras av programvara integrerad i simulatorsystemet C2Strics 6.0, varvid C2STRIC vid LTA således avvecklas. Typsystemet C2STRIC 6.0 och dess gränssytor är ackrediterat för att hantera information klassad upp till och med informationssäkerhetsklass HEMLIIG/SECRET.²

¹ På HKV placeras en reducerad konfiguration av C2STRIC 6.0, benämnd C2Mini.

² För C2STRIC 5.3 fanns endast ett driftsystem med särskild systemkonfiguration godkänd för H/S. För C2STRIC 6.0 ackrediteras samtliga driftsystem för H/S.

Införandet av C2STRIC 6.0 sker stegvis, med en funktionstillväxt balanserad i förhållande till krav på förmågor, anslutande systems planerade tillgänglighet med mera, samtidigt som incidentberedskap och flygtidsproduktion säkerställs.

Anskaffningsobjekt Stridsledningscentraler med kundbeställning Vidmakthåll STRIC/Strics omfattar perioden 2014 till 2017 med slutfakturering 2018. Detta anskaffningsobjekt slutredovisas härmed.

FMV har fram till och med 2017 slutfört inom detta uppdrag kravställt vidmakthållande av aktuella systemelement. Under 2018 har slutfakturering av uppdraget utförts. Fortsatt vidmakthållande görs inom nuvarande uppdrag ”Vmh Ledningssystem Flyg 17-20”.

Nya utgåvor av systemen ges ut halvårsvis och större utbyte av maskinvara görs vart 7-8 år.

Avvikelser

Inga avvikelser från ursprunglig produktionsplan.

Förändringar i planerad driftsättning

Inga avvikelser.

Åtgärder för att omhänderta eventuella avvikelser

Inga avvikelser.

Ekonomisk redovisning materielinvesteringar

Se underbilaga 2.2 (SK).

Redovisning av mängdmateriel

Vidtagna åtgärder för att så långt möjligt tillgodose krigsförbandens tillgång till mängdmateriel, standardfordon, radioutrustning, mörkerutrustning, ny kvalificerad ammunition till bl.a. granatkastare, nya pansarvärnsvapen samt personlig utrustning m.m. ska redovisas och sättas i relation till Försvarmaktens samlade behov.

RB p 3

Se bilaga 7 (H/S).

Effektivitet i materielförsörjningen

Försvarmakten ska med stöd av Försvarets materielverk redovisa lämpliga nyckeltal för att följa hur effektiviteten i materielförsörjningen utvecklas. Redovisningen ska bl.a. utifrån tidsserier av nyckeltalen omfatta hur effektiviteten utvecklats de senaste åren samt vilka åtgärder som vidtagits för att öka effektiviteten i materielförsörjningen, inom respektive myndighet och i gränssnittet mellan dem. Utvecklingen ska analyseras och kommenteras

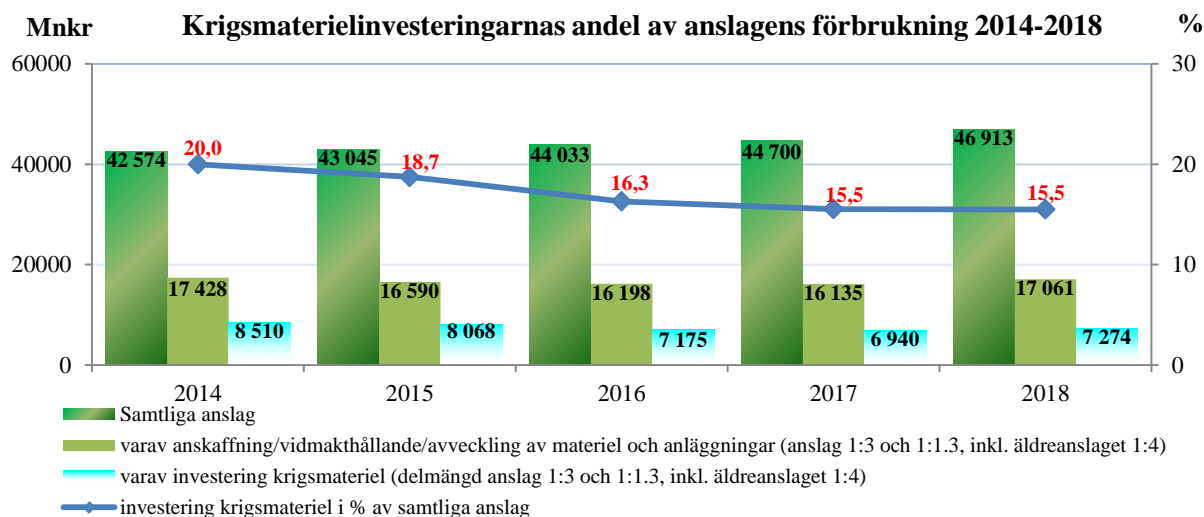
RB p 11

Se underbilaga 2.3.

Investeringar i krigsmateriel

Krigsmaterielinvesteringarnas utfall och dess andel av Försvarmaktens totala anslagsförbrukning framgår av diagram nedan. Det som i grafen betecknas som investeringar i krigsmateriel, är den del av utgifterna inom anslag 1:3 och 1:1.3 (f.d. 1:4 fram t.o.m. 2016), som avser anskaffning av materiel i form av beredskapsinventarier, oavsett om de är levererade till Försvarmakten eller under konstruktion. Det är sådan materiel som aktiveras och tas med i balansräkningen under posten beredskapsinventarier³. Grafen visar inte investeringar som gjorts av beredskapsvaror eller förbrukningsinventarier.

Andel av materielanslagen som använts för investering i krigsmateriel ligger på samma nivå som föregående år och jämfört med andelen av samtliga anslag. Beloppsmässigt har det skett en ökning från 6 940 miljoner kronor till 7 274 miljoner kronor, en ökning med 334 miljoner kronor. Utöver krigsmaterielinvesteringar har Försvarmakten fått leveranser av beredskapsvaror såsom beklädnad, reservmateriel och ammunition.

Figur 1 Krigsmaterielinvesteringarnas andel av anslagen 2014-2018

³ Notera att FoT inte ingår i detta belopp, vilket finansieras via anslaget 1:4 Forskning och teknikutveckling

Innehållsförteckning

Effektivitet i materieförsörjningen.....	1
Bakgrund.....	1
Redovisning av nyckeltal för 2015-2018	2
Redovisning av vidtagna åtgärder och bedömda effekter	2

Effektivitet i materieförsörjningen

Försvarmakten ska med stöd av Försvarets materielverk redovisa lämpliga nyckeltal för att följa hur effektiviteten i materieförsörjningen utvecklas. Redovisningen ska bl.a. utifrån tidsserier av nyckeltalen omfatta hur effektiviteten utvecklats de senaste åren samt vilka åtgärder som vidtagits för att öka effektiviteten i materieförsörjningen, inom respektive myndighet och i gränssnittet mellan dem. Utvecklingen ska analyseras och kommenteras.

RB p 11

Bakgrund

Myndigheterna har under året arbetat med att planera för genomförande av regeringsbeslut gällande verksamhetsövergång från FMV till Försvarmakten¹ samt ändrad finansiell styrmodell för materiel- och logistikförsörjningen². Detta har inneburit omfattande arbete för att anpassa arbetsprocesser och systemstöd. Därför har årets verksamhet avseende effektivitet i materieförsörjningen fokuserat på att få den beslutade modellen att bli så effektiv som möjligt.

FMV har vid flera tillfällen identifierat att det tar lång tid att genomföra det första delmomentet inom uppdragsprocessen. Första momentet startar med att FMV beslutar att införa nya uppdraget i sin uppdragsportfölj (K0, införa uppdrag i FMV produktionsplan). Detta ställningstagande innebär att nödvändiga förutsättningar föreligger i form av tydligt definierad uppgift, nödvändig ekonomi, givna och realistiska tidsramar, samt tillräckliga resurser för att åta sig uppdraget. Momentet avslutas med att FMV avger en offert till Försvarmakten (K2). Det har konstaterats att orsaken till allt för stor tidsåtgång mycket ofta är föranledd av otillräckligt beredda beslutsunderlag som leder till ett kompletteringsbehov, eller i värsta fall, som kräver omtag. Andra orsaker till omtag är svårare att påverka genom förbättringar av myndigheternas arbetssätt och kan till exempel vara föranledda av omprioriteringar till följd av yttre omständigheter. Övriga vanliga orsaker till omtag kan sammanfattas i förändrade behov, fördyringar, kvalitetsavvikelser, felaktigt satta krav och ekonomiberäkningar samt leveransförseeningar. De flesta av dessa orsaker kan påverkas genom en förbättrad planering och framförhållning.

Försvarmakten och FMV har i ambitionen att öka effektiviteten i materieförsörjningen infört ett nyckeltal som påvisar antalet omtag i produktionsflödet. De omtag som uppmäts är hur många gånger ett specifikt grindbeslut (K0-beslut) upprepas och antalet omförhandlingar av ett uppdrag som genomförs under ett produktionsår. Omförhandling innebär kort att förutsättningarna förändrats avseende överenskomna leveranser avseende tid, kvalitet/prestanda eller ekonomi, vilket föranleder en justering av avtalet mellan myndigheterna. Målet är att kvoten mellan omtag och uppdrag ska minska över åren.

---

¹ Regeringsbeslut 2018-02-08 Fö2018/00185/MFU, 2018-05-31 Fö2018/00745/MFU

² Regeringsbeslut 2018-05-25 Fö2018/00323/MFI (delvis), Fö2018/00471/MFU (delvis)

Redovisning av nyckeltal för 2015-2018

Årets kontroller av omtag som gjorts baserat på samtliga planerade K0-beslut enligt FMV produktionsplan och genomförda omförhandlingar visar på att antalet omtag varierar mellan de redovisade områdena i tabellerna nedan.

Omtag avseende planerad produktion 2015 – 2018				
	Omtag 2015	Omtag 2016	Omtag 2017	Omtag 2018
Armémateriel	30%	64%	50%	27%
Marinmateriel	52%	32%	13%	26%
Flygmateriel	41%	32%	20%	6%
Ledningsmateriel	39%	21%	31%	24%
Logistikmateriel	58%	23%	0%	67%
Totalt (viktat medel)	42%	36%	27%	26%

Omtag avseende beställd produktion 2017-2018		
	Omtag 2017	Omtag 2018
Armémateriel	40%	28%
Marinmateriel	25%	14%
Flygmateriel	37%	19%
Ledningsmateriel	29%	12%
Logistikmateriel	46%	19%
Totalt (viktat medel)	33%	17%

Resultatet för samtliga områden totalt visar på en förbättring av effektiviteten i materieförsörjningen under 2018. Troliga anledningar kan spåras i det som redovisas under vidtagna åtgärder nedan.

Den valda metoden för att följa effektiviteten genom att mäta omtag ska värderas under 2019 och eventuellt kompletteras eller förbättras under 2020. Förändrad ansvarsfördelning mellan myndigheterna gör att de redovisade värdena för perioden 2015-2018 kan bli svårare att jämföra med motsvarande värden under 2019.

Redovisning av vidtagna åtgärder och bedömda effekter

Under 2018 har området verksamhetsutveckling med syfte att öka effektiviteten i materieförsörjningen till del påverkats av den pågående omställningen med anledning av verksamhetsövergång från FMV till Försvarmakten samt ändrad finansiell styrmodell för materiel- och logistikförsörjningen. Stort fokus och mycket resurser har lagts på att utarbeta en beskrivning av förändrat arbetssätt med anledning av de ansvarsförändringar som införs 2019-01-01. Under året utarbetades två budgetunderlag med tillhörande avvägningar som påverkade planeringssäkerheten och innebar omedelbara produktionsstyrningar av både planerad och beställd produktion. Trots detta pekar nyckeltalet för omplanerad produktion på viss förbättring.

Inom ramen för pågående förändringsarbete har åtgärder vidtagits som på sikt bedöms kunna minska antalet omtag och generellt öka effektiviteten i materieförsörjningen. Reducerad överplanering och förändringen mot färre och större projekt leder till att antalet projekt som behöver förberedas minskar. Detta leder till att kvarvarande projekt kan resurssättas på ett bättre sätt och avvikelser kan lättare hanteras inom en större ram. Stora och komplexa projekt kommer i större grad beställas i väl avgränsade delbeställningar vilket minskar osäkerheten i varje beställning. Därtill utvecklas objektsbeskrivningarna så att de efter hand på ett tydligare sätt beskriver krav på kvalitet/prestanda, tid och ekonomi vilket ger förbättrade planeringsförutsättningar.

De förändrade ansvarsförhållandena mellan Försvarmakten och FMV inom materieförsörjningen ger ett tydligare gränssnitt vilket bör öka möjligheten att hantera förändringar utan att för den skull försämra effektiviteten.

Den fortsatta implementeringen av nytt arbetssätt kan möjligen reducera effektiviteten under 2019, men bedöms ytterligare förbättra den redan kommande år. Sammantaget bedöms genomförda åtgärder och fortsatt utveckling av arbetssättet bidra till minskade omtag i materielproduktionen.

Innehållsförteckning

Utfall per organisationsenhet	1
Redovisningsprinciper	1
Kostnadsutfall per organisationsenhet	1
Antal tjänstgöringsdagar under militär grundutbildning per organisationsenhet	6

Tabellförteckning

Tabell 1 Ekonomiskt utfall per organisationsenhet	5
Tabell 2 Antal tjänstgöringsdagar under militär grundutbildning per organisationsenhet.....	6

Utfall per organisationsenhet

Försvarmakten ska redovisa respektive organisationsenhets ekonomiska utfall per anslag och kostnadsslagsgrupp för budgetåret samt för de två föregående åren. I redovisningen ska även antalet årsarbetskrafter och tjänstgöringsdagar per organisationsenhet framgå.

RB p 14

Redovisningsprinciper

I tabell 1 redovisas utfall för anslagspost 1:1.1 per respektive organisationsenhet inklusive Försvarmaktens centrala kassa uppdelat per kostnadsslagen personal, infrastruktur och verksamhet. Redovisningen avser enbart utfall för själva förbandsproduktionen.

I redovisningen ingår inte verksamhet som bokförts direkt mot Försvarmaktens produkter, t.ex. intäkter och verksamhetsanskaffning mot FMV. Detta ska betäckas om total anslagsbelastning för denna anslagspost jämförs med summan av nedan redovisning.

Tjänstgöringsdagar redovisas i tabell 2 nedan. Avseende årsarbetskrafter, se underbilaga 3.1 (H/S).

Kostnadsutfall per organisationsenhet

Organisationsenhet/ Kostnadsslagsgrupp	Utfall anslag (mnkr)		
	2018	2017	2016
<i>Högkvarteret</i>			
Personal	1 166	1 104	1 033
Infra	187	194	186
Verksamhet	313	303	304
Summa	1 666	1 601	1 523
<i>Livgardet</i>			
Personal	887	817	769
Infra	112	115	118
Verksamhet	380	380	347
Summa	1 379	1 312	1 234
<i>Norrbottens regemente</i>			
Personal	614	608	578
Infra	168	175	181
Verksamhet	356	361	416
Summa	1 138	1 145	1 174
<i>Livregementets husarer</i>			
Personal	329	320	282
Infra	44	44	43
Verksamhet	146	151	152
Summa	518	515	477

Organisationsenhet/ Kostnadsslagsgrupp	Utfall anslag (mnkr)		
	2018	2017	2016
<i>Skaraborgs regemente</i>			
Personal	555	501	488
Infra	139	144	145
Verksamhet	341	327	309
Summa	1 035	972	941
<i>Södra skånska regementet</i>			
Personal	386	357	353
Infra	87	80	82
Verksamhet	204	205	190
Summa	677	642	626
<i>Gotlands regemente</i>			
Personal	24		
Infra	3		
Verksamhet	8		
Summa	34	0	0
<i>Artilleriregementet</i>			
Personal	170	170	160
Infra	24	22	22
Verksamhet	93	100	89
Summa	287	292	271
<i>Luftvärnsregementet</i>			
Personal	243	237	230
Infra	53	61	52
Verksamhet	106	126	99
Summa	402	424	381
<i>Göta ingenjörregemente</i>			
Personal	233	238	237
Infra	48	47	47
Verksamhet	120	135	128
Summa	401	420	412
<i>Ledningsregementet</i>			
Personal	638	646	604
Infra	101	98	100
Verksamhet	316	303	294
Summa	1 054	1 047	997
<i>Trängregementet</i>			
Personal	221	245	236
Infra	23	21	21
Verksamhet	102	114	114
Summa	346	379	372

Organisationsenhet/ Kostnadsslagsgrupp	Utfall anslag (mnkr)		
	2018	2017	2016
<i>Första ubåtsflottiljen</i>			
Personal	157	151	137
Infra	6	6	6
Verksamhet	208	205	156
Summa	371	363	299
<i>Tredje sjöstridsflottiljen</i>			
Personal	222	204	192
Infra	6	6	5
Verksamhet	302	200	225
Summa	531	410	423
<i>Fjärde sjöstridsflottiljen</i>			
Personal	294	270	258
Infra	10	10	10
Verksamhet	259	227	201
Summa	562	508	469
<i>Amfibieregementet</i>			
Personal	447	444	429
Infra	118	114	116
Verksamhet	322	393	324
Summa	887	952	868
<i>Marinbasen</i>			
Personal	366	369	335
Infra	104	102	106
Verksamhet	195	206	254
Summa	665	677	696
<i>Skaraborgs flygflottilj</i>			
Personal	530	518	469
Infra	137	144	141
Verksamhet	1 036	989	1 103
Summa	1 704	1 652	1 713
<i>Blekinge flygflottilj</i>			
Personal	345	347	315
Infra	70	53	54
Verksamhet	482	468	452
Lokala omkostnader			
Summa	897	867	822
<i>Norrbottens flygflottilj</i>			
Personal	326	318	308
Infra	65	61	65
Verksamhet	471	456	438
Summa	862	836	811

Organisationsenhet/ Kostnadsslagsgrupp	Utfall anslag (mnkr)		
	2018	2017	2016
<i>Helikopterflottiljen</i>			
Personal	544	531	496
Infra	78	84	86
Verksamhet	439	411	328
Summa	1 062	1 025	910
<i>Försvarets logistik</i>			
Personal	608	586	567
Infra	307	313	316
Verksamhet	379	377	367
Summa	1 295	1 276	1 250
<i>FM tele och informationssystemförband</i>			
Personal	386	378	371
Infra	128	132	126
Verksamhet	1 963	2 041	2 066
Summa	2 477	2 551	2 564
<i>Militärhögskolan Karlberg</i>			
Personal	167	162	102
Infra	32	31	32
Verksamhet	87	81	70
Summa	285	273	203
<i>Militärskolan Halmstad</i>			
Personal	66	63	56
Infra	3	3	3
Verksamhet	38	29	32
Summa	108	94	91
<i>Markstridsskolan</i>			
Personal	137	138	127
Infra	14	15	15
Verksamhet	137	118	111
Summa	288	272	253
<i>Sjöstridsskolan</i>			
Personal	248	242	239
Infra	47	47	47
Verksamhet	151	133	142
Summa	446	421	428
<i>Luftstridsskolan</i>			
Personal	546	512	473
Infra	84	91	93
Verksamhet	430	391	380
Summa	1 060	994	946

Organisationsenhet/ Kostnadsslagsgrupp	Utfall anslag (mnkr)		
	2018	2017	2016
<i>Hemvärnets stridsskola</i>			
Personal	30	29	28
Infra	6	6	6
Verksamhet	11	11	13
Summa	47	46	47
<i>FM tekniska skola</i>			
Personal	247	240	213
Infra	40	37	38
Verksamhet	147	134	128
Summa	435	411	378
<i>Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum</i>			
Personal	43	43	39
Infra	6	6	6
Verksamhet	16	18	16
Summa	65	67	61
<i>Totalförsvarets skyddscentrum</i>			
Personal	75	76	66
Infra	18	18	18
Verksamhet	23	26	28
Summa	116	120	112
<i>FM underrättelse- och säkerhetscentrum</i>			
Personal	83	81	76
Infra	13	13	13
Verksamhet	28	22	25
Summa	124	116	115
<i>FM HR Centrum</i>			
Personal	144	146	142
Infra	10	10	10
Verksamhet	23	25	32
Summa	177	181	184
<i>Försvarsmedicincentrum</i>			
Personal	288	272	237
Infra	37	37	36
Verksamhet	121	115	131
Summa	445	425	405
<i>FM Koncern</i>			
Personal	253	139	445
Infra	19	7	4
Verksamhet	1 400	1 818	1 751
Summa	1 672	1 964	2 200

Tabell 1 Ekonomiskt utfall per organisationsenhet

Antal tjänstgöringsdagar under militär grundutbildning per organisationsenhet

Tabell 2 visar antalet tjänstgöringsdagar för personal under militär grundutbildning avseende verksamhetsåren 2016-2018. Jämfört med tidigare år har antalet tjänstgöringsdagar ökat, vilket förklaras av att värnplikten åter började tillämpas under 2018.

tjänstgöringsdagar	Antal			Totalt			Antal tjänstgöringsdagar			Not
	2018	2017	2016	Kvinnor			Män			
Organisationsenhet	2018	2017	2016	2018	2017	2016	2018	2017	2016	Not
HÖGKVARTERET	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
LIVGARDET	85 545	55 052	23 835	16 324	6 997	4 486	69 221	48 055	19 349	
NORRBOTTENS REGEMENTE	99 280	49 686	12 902	9 196	3 359	2 348	90 084	46 327	10 554	
LIVREGEMENTETS HUSARER	40 922	17 117	0	4 068	0	0	36 854	17 117	0	
SKARABORGS REGEMENTE	67 422	59 839	1 273	7 264	4 043	1 273	60 158	55 796	0	
SÖDRA SKÅNSKA REGEMENTET	54 684	41 508	1 174	4 084	2 033	0	50 600	39 475	1 174	
GOTLANDS REGEMENTE	0	-	-	0	-	-	0	-	-	1
ARTILLERIREGEMENTET	33 232	27 795	0	4 894	3 927	0	28 338	23 868	0	
LUFTVÄRNSREGEMENTET	55 152	13 609	5 983	11 746	2 328	1 300	43 406	11 281	4 683	
GÖTA INGENJÖRREGEMENTE	38 852	29 153	0	3 124	3 027	0	35 728	26 126	0	
LEDNINGSREGEMENTET	54 232	41 765	17 595	7 741	7 553	2 813	46 491	34 212	14 782	
TRÄNGREGEMENTET	44 580	25 240	515	8 792	3 363	214	35 788	21 877	301	
FÖRSTA UBÄTSFLOTTILJEN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
TREDJE SJÖSTRIDSFLOTTILJEN	0	270	0	0	0	0	0	270	0	
FJÄRDE SJÖSTRIDSFLOTTILJEN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
AMFIBIEREGEMENTET	72 428	29 148	6 816	3 214	1 155	765	69 214	27 993	6 051	
MARINBASEN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
SKARABORGS FLYGFLOTTILJ	15 382	7 255	84	1 890	1 534	11	13 492	5 721	73	
BLEKINGE FLYGFLOTTILJ	19 580	15 236	0	5 094	0	0	14 486	15 236	0	
NORRBOTTENS FLYGFLOTTILJ	16 752	9 528	0	1 180	1 890	0	15 572	7 638	0	
HELIKOPTERFLOTTILJEN	3 014	5 516	0	498	810	0	2 516	4 706	0	
FÖRSVARSMAKTENS LOGISTIK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
FM TELEKOMMUNIKATION OCH INFORMATIONSSYSTEM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
MILITÄRHÖGSKOLAN KARLBERG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
MILITÄRHÖGSKOLAN HALMSTAD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
MARKSTRIDSSKOLAN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
SJÖSTRIDSSKOLAN	46 421	38 013	26 310	8 327	7 370	0	38 094	30 643	26 310	
LUFTSTRIDSSKOLAN	18 748	11 609	7 069	3 250	2 174	2 316	15 498	9 435	4 753	
HEMVARNETS STRIDSSKOLA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
FÖRSVARSMAKTENS TEKNISKA SKOLA	9 750	8 617	0	642	2 710	0	9 108	5 907	0	
TOTALFÖRSVARETS AM MUNITIONS- OCHMINRÖJNINGSCENTRUM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
TOTALFÖRSVARETS SKYDDSCENTRUM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
FM UNDERRÄTTELSE- OCH SÄKERHETSCENTRUM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
FÖRSVARSMAKTENS HR CENTRUM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
FÖRSVARSMEDICINCENTRUM	14 558	6 435	4 788	4 460	1 454	4 788	10 098	4 981	0	
Personal i insatser utomlands	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Totalt antal tjänstgöringsdagar	790 534	492 391	108 344	105 788	55 727	20 314	684 746	436 664	88 030	

Tabell 2 Antal tjänstgöringsdagar under militär grundutbildning per organisationsenhet

1. Gotlands regemente sattes upp under 2018.

FÖRSVARSMAKTEN